

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2013

ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗ
ΔΙΑΡΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΓΙΑΝΝΗ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ
ΥΠΟΥΡΓΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2012

Προς τα μέλη της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής

Κυρίες και Κύριοι Βουλευτές,

Καταθέτω προς συζήτηση το Προσχέδιο του Κρατικού Προϋπολογισμού του 2013, σε ένα περιβάλλον βαθιάς και παρατεταμένης ύφεσης, υψηλής ανεργίας και μεγάλης αβεβαιότητας.

Το περιεχόμενό του σηματοδοτεί μια μεγάλη προσπάθεια για το τέλος της αμφισβήτησης της προοπτικής της Ελληνικής οικονομίας.

Είναι αλήθεια ότι τα χρόνια διαρθρωτικά και δημοσιονομικά προβλήματα της Ελληνικής οικονομίας, η αδυναμία πρόσβασης στις διεθνείς αγορές και, κυρίως, το βελτιούμενο μεν αλλά υπαρκτό έλλειμμα αξιοπιστίας, δημιουργούν ασφυκτικές συνθήκες στην άσκηση της επιθυμητής δημοσιονομικής πολιτικής.

Η αστάθεια και η αβεβαιότητα στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον, οι υφεσιακές πιέσεις σε αρκετές ανεπτυγμένες οικονομίες και η συνεχιζόμενη κρίση χρέους σε αρκετά κράτη-μέλη της Ευρωζώνης, επηρεάζουν δυσμενώς το οικονομικό κλίμα της χώρας μας και επιβαρύνουν την αποτελεσματικότητα της προσπάθειας δημοσιονομικής προσαρμογής.

Παρ' όλα αυτά η υλοποίηση μεγάλων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η προώθηση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων, η επιτάχυνση δομικών αλλαγών για τη βελτίωση του επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος, και η πιστή εκτέλεση του Προϋπολογισμού του τρέχοντος έτους, παρά την περίοδο των δύο εκλογικών αναμετρήσεων, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για ανάκτηση της εμπιστοσύνης στην Ελληνική Οικονομία και την επίτευξη μιας διατηρήσιμης δημοσιονομικής σταθερότητας. Ξεκινώντας από την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος το 2013.

Σε κάθε περίπτωση, ο Προϋπολογισμός, διαμορφώνεται εντός ενός πλαισίου που εμπεριέχει προβλέψεις που απεικονίζουν την ευρύτερη εθνική προσπάθεια για δημοσιονομική προσαρμογή και σταδιακή επανεκκίνηση της πραγματικής οικονομίας.

Ειδικότερα, οι εν λόγω εκτιμήσεις βασίζονται σ' ένα νέο, απλό και σταθερό φορολογικό σύστημα, στην αναδιάρθρωση και στον περιορισμό των δομών του κράτους, στον εξορθολογισμό των δημόσιων δαπανών, στην εξάλειψη της σπατάλης σε όλες τις βαθμίδες του δημόσιου τομέα, στην εντατικοποίηση των διαδικασιών υλοποίησης των αποκρατικοποιήσεων και αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου.

Κυρίες και Κύριοι Βουλευτές,

Γνωρίζουμε ότι κατά τη διετία που ακολούθησε την ένταξη της χώρας στο Μηχανισμό Στήριξης, η οικονομία βίωσε μια μεγάλη προσπάθεια δημοσιονομικής προσαρμογής και οι πολίτες κατέβαλλαν τεράστιες θυσίες, οι οποίες δεν πρέπει να πάνε χαμένες.

Πρέπει, συνεπώς, η Ελληνική οικονομία να εισέλθει το συντομότερο δυνατόν στον ενάρετο κύκλο της δημοσιονομικής σταθερότητας και της ανάπτυξης, ώστε να είναι σε θέση μεσοπρόθεσμα να ανταποκριθεί με όρους ευημερίας και αξιοπρέπειας στην προσπάθεια που καταβάλλουν οι Έλληνες πολίτες.

Λαμβάνοντας υπόψη την κρισιμότητα της οικονομικής κατάστασης της χώρας, το γεγονός ότι είμαστε σε διαπραγματεύσεις με τους εταίρους για τη διαμόρφωση του νέου Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Πολιτικής και την επιτακτική ανάγκη για συνεννόηση και συνεργασία όλων των μελών του Κοινοβουλίου, προσβλέπω σε μια ειλικρινή και δημιουργική συζήτηση επί του Προσχεδίου του Προϋπολογισμού του 2013, ώστε να εξαχθούν εποικοδομητικά συμπεράσματα, ενόψει της κατάθεσης του οριστικού σχεδίου του Κρατικού Προϋπολογισμού για το νέο οικονομικό έτος.

Αθήνα, Οκτώβριος 2012

Γιάννης Στουρνάρας

Υπουργός Οικονομικών

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1

Οικονομικές εξελίξεις και προοπτικές 5

1	Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις.....	5
2	Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα.....	6
2.1	Γενική επισκόπηση της Ελληνικής οικονομίας.....	6
2.2	Οι εξελίξεις το 2012.....	9
2.3	Οι προοπτικές το 2013.....	12

Κεφάλαιο 2

Προϋπολογισμός Γενικής Κυβέρνησης 13

1	Εκτιμήσεις 2012.....	13
1.1	Τακτικός Προϋπολογισμός.....	13
1.2	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).....	19
1.3	Λοιποί τομείς Γενικής Κυβέρνησης.....	19
2	Προβλέψεις 2013.....	20
2.1	Τακτικός Προϋπολογισμός.....	22
2.2	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.....	23
2.3	Λοιποί τομείς Γενικής Κυβέρνησης.....	24

Κεφάλαιο 3

Δημόσιο χρέος 27

1	Σύνθεση δημόσιου χρέους.....	28
2	Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους.....	30
3	Οι αγορές τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου.....	30
4	Βασικές κατευθύνσεις δανεισμού και διαχειριστικών στόχων για το 2013.....	32

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

1. Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις

Η πορεία ανάκαμψης της παγκόσμιας οικονομίας, μετά το ισχυρό πλήγμα που υπέστη κατά τη διάρκεια του 2011 λόγω της εντεινόμενης κρίσης χρέους στις προηγμένες χώρες και της γενικευμένης επιδείνωσης του οικονομικού κλίματος, παρουσιάζει σημάδια σταθεροποίησης, με τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες, ωστόσο, που αφορούν τις προβλέψεις να παραμένουν ισχυροί και αυξημένοι.

Η αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ εκτιμάται στο 3,5% το 2012 και στο 3,9% το 2013, από 3,9% το 2011 (Έκθεση του ΔΝΤ, Ιουλ. 2012). Το 1^ο τρίμηνο του 2012, ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου προϊόντος ήταν 3,6% σε ετήσια βάση, ενώ το 2^ο τρίμηνο του έτους παρατηρείται μικρή κάμψη του ρυθμού ανάπτυξης, με την ανεργία να παραμένει υψηλή σε πολλές προηγμένες οικονομίες. Όπως προαναφέρθηκε, οι ανωτέρω προβλέψεις για την ανάπτυξη υποκρίνονται σε σημαντικούς κινδύνους και αβεβαιότητες, καθώς προϋποθέτουν επαρκείς δράσεις ώστε να υπάρξει χρηματοπιστωτική σταθερότητα στις χώρες της περιφέρειας της Ευρωζώνης και αποτελεσματική αντιμετώπιση της μείωσης των εμπορικών συναλλαγών και της αυξημένης αστάθειας των κεφαλαιακών ροών από τις αναδυόμενες οικονομίες.

Στην Ευρωζώνη, το 2012, αναμένεται ήπια ύφεση υπό την επίδραση της κρίσης χρέους, της αυξημένης αβεβαιότητας, της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής και της απομόχλευσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Οι πρόσφατες εξελίξεις έχουν συντελέσει στην απομείωση του συστημικού κινδύνου, αλλά η οικονομική ανάκαμψη χαρακτηρίζεται εύθραυστη. Η θέσπιση της παράλληλης λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (European Stability Mechanism - ESM) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (European Financial Stability Facility - EFSF) ενδυνάμωσαν τον Ευρωπαϊκό μηχανισμό διαχείρισης της κρίσης. Παράλληλα, η νομισματική πολιτική διατήρησε το διευκολυντικό της χαρακτήρα. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), λαμβάνοντας υπόψη τη ραγδαία επιδείνωση των συνθηκών στην Ευρωζώνη και τις χαμηλές πληθωριστικές πιέσεις και προσδοκίες, επικεντρώθηκε σε παρεμβάσεις και μη συμβατικά μέτρα για την ενίσχυση της ρευστότητας με στόχο την αντιμετώπιση της πιστωτικής στενότητας. Υπό το πρίσμα των πρόσφατων εξελίξεων, ο ρυθμός ανάπτυξης για την Ευρωζώνη προβλέπεται να διαμορφωθεί σε -0,3% το 2012 και να επανέλθει σε θετικό επίπεδο το 2013 (0,7% σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έκθεση του ΔΝΤ).

Μεταξύ των προηγμένων οικονομιών, στις ΗΠΑ και στην Ιαπωνία, υπήρξε ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας. Παράλληλα, και στις δυο χώρες έχουν σχεδιαστεί προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Στις αναπτυσσόμενες και αναδυόμενες οικονομίες ο ρυθμός ανάπτυξης παρουσιάζει μικρή πτώση αλλά θα εξακολουθήσει να κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα το 2012.

Οι διεθνείς τιμές των εμπορευμάτων αναμένεται να μειωθούν τόσο το 2012 όσο και το 2013. Αν και η τιμή του αργού πετρελαίου αυξήθηκε τους πρώτους μήνες του 2012, αγγίζοντας τα 126 δολάρια ανά βαρέλι στα μέσα Μαρτίου, μειώθηκε σημαντικά κατά το 2^ο τρίμηνο του έ-

τους στα 86 δολάρια το βαρέλι, λόγω της μειωμένης παγκόσμιας ζήτησης και του κατευνασμού των ανησυχιών σχετικά με διαταραχές στην προσφορά πετρελαίου εξαιτίας των διεθνών γεωπολιτικών εξελίξεων. Για το 2013 η τιμή του αργού πετρελαίου εκτιμάται στα 94,16 δολάρια το βαρέλι. Ο πληθωρισμός, σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), αναμένεται να υποχωρήσει στο 1,6% στις προηγμένες οικονομίες και στο 5,6% στις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες το 2013, από 2,0% και 6,3% αντίστοιχα το 2012.

Η υποχώρηση της παγκόσμιας εξωτερικής ζήτησης και η αυξημένη αβεβαιότητα είχε ως αποτέλεσμα την υποχώρηση του ρυθμού αύξησης του όγκου του παγκόσμιου εμπορίου το 2012 (σε 3,8% έναντι 5,9% το 2011), ενώ το 2013 προβλέπεται επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης στο 5,1%.

Πίνακας 1.1 Βασικά μεγέθη για την παγκόσμια οικονομία (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)				
	2010	2011	2012	2013
1. Παγκόσμιο ΑΕΠ	5,3	3,9	3,5	3,9
ΑΕΠ Ευρωζώνης	1,9	1,5	-0,3	0,7
ΑΕΠ ΗΠΑ	3,0	1,7	2,0	2,3
2. Όγκος Παγκόσμιου εμπορίου (αγαθά και υπηρεσίες)	12,8	5,9	3,8	5,1
3. Πληθωρισμός				
Προηγμένες οικονομίες	1,5	2,7	2,0	1,6
Αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες	6,1	7,2	6,3	5,6
4. Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)				
Ευρωζώνη	-6,2	-4,1	-3,2	-2,7
ΗΠΑ	-10,5	-9,6	-8,1	-6,3
5. Τιμή πετρελαίου / βαρέλι (\$ ΗΠΑ)	79,03	104,01	101,80	94,16

Πηγή: ΔΝΤ, World Economic Outlook (Απρίλιος 2012) και Update of the World Economic Outlook (Ιούλιος 2012)

2. Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα

2.1 Γενική επισκόπηση της Ελληνικής οικονομίας

Το 2011, δεύτερο έτος εφαρμογής του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής, επιτεύχθηκε μείωση του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης κατά 1,2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, ενώ συνολικά στη διετία 2010-2011 η μείωση ήταν 6,5 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ (από 15,6% το 2009 σε 9,1% το 2011). Αυτή η μείωση είναι η μεγαλύτερη που έχει σημειωθεί από κράτος-μέλος της Ευρωζώνης. Το αποτέλεσμα αυτό στηρίχθηκε στα δημοσιονομικά μέτρα που ελήφθησαν και τα οποία έφθαναν τα 49 δισ. ευρώ ή το 22,5% του ΑΕΠ¹ την περίοδο 2010-2012, έναντι 21% του ΑΕΠ του αντίστοιχου προγράμματος της Ιρλανδίας² (2008-2015) για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Επίσης σημαντικό αποτέλεσμα ήταν η μείωση του κυκλικά προσαρμοσμένου ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης, σε εθνολογιστική βάση, κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ την περίοδο 2009-2011, καθώς και η βελτίωση του πρωτογενούς ελλείμματος κατά 8,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

Ως προς την απόδοση των μέτρων για τη δημοσιονομική προσαρμογή θα πρέπει να αναφερθεί η μικρότερη, σε σχέση με την αύξηση των συντελεστών, αποδοτικότητα των φορολογι-

¹ European Commission, The economic adjustment programme for Greece, Table 12. March 2012.

² Central Bank of Ireland, Fiscal Consolidation – Does it deliver? August 2012.

κών εσόδων. Το φαινόμενο οφείλεται σε αρκετούς λόγους όπως η ύφεση, η μείωση του εισοδήματος των φορολογουμένων, η φοροδιαφυγή, η περιορισμένη ρευστότητα των επιχειρήσεων και των ιδιωτών και η καθυστέρηση έκδοσης αποφάσεων από τα δικαστήρια. Καταμερισμός της υστέρησης σε κάθε έναν από τους παραπάνω παράγοντες είναι δύσκολο να γίνει. Αν όμως ληφθούν υπόψη οι ελαστικότητες φορολογικών εσόδων, όπως αυτές εκτιμώνται από τους διεθνείς οργανισμούς, προκύπτει, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, ότι τα 2/3 της υστέρησης του συνόλου των εσόδων από έμμεσους και άμεσους φόρους αποδίδονται στην ύφεση της οικονομικής δραστηριότητας³.

Ταυτόχρονα, όμως, δρομολογήθηκαν κάποιες σημαντικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, όπως οι αλλαγές στο ασφαλιστικό σύστημα, η δημιουργία ενιαίας αρχής πληρωμών στο δημόσιο τομέα, το ενιαίο μισθολόγιο, η αναδιάρθρωση και συγχώνευση φορέων και υπηρεσιών του Δημοσίου, ο εξορθολογισμός της φαρμακευτικής δαπάνης και των υπηρεσιών υγείας. Μεταρρυθμίσεις βέβαια που θα πρέπει να ενισχυθούν και να ολοκληρωθούν.

Παρά τη σημαντική πρόοδο των δημοσιονομικών δεικτών, η πλήρης επίτευξη των μεσοπρόθεσμων στόχων, καθώς και η αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους με τη συμμετοχή των ιδιωτών ομολογιούχων (PSI)⁴ δημιούργησε την ανάγκη για επιπλέον χρηματοδότηση των συνολικών δανειακών αναγκών της χώρας για την περίοδο 2012-2014. Για την αντιμετώπιση αυτών υπεγράφη νέα δανειακή σύμβαση, η οποία περιλαμβάνει:

- τη χρηματοδότηση μέρους της εθελοντικής ανταλλαγής των ομολόγων μέχρι ύψους 30 δισ. ευρώ,
- τη χρηματοδότηση της επαναγοράς τίτλων που έχουν παρασχεθεί ως ενέχυρο στο Ευρωσύστημα ύψους 35 δισ. ευρώ,
- τη χρηματοδότηση της αποπληρωμής των δεδουλευμένων τόκων ύψους 5,7 δισ. ευρώ,
- τη χρηματοδότηση της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών ύψους 23 δισ. ευρώ και
- τη χρηματοδότηση των δανειακών αναγκών μέχρι του ποσού των 109,1 δισ. ευρώ (εκ των οποίων ποσό ύψους 24,4 δισ. ευρώ προέρχεται από το μη χρησιμοποιηθέν ονομαστικό κεφάλαιο της πρώτης δανειακής σύμβασης, και ποσό ύψους 23 δισ. ευρώ προέρχεται από μη χρησιμοποιηθέν ονομαστικό κεφάλαιο της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών).

Το νέο Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, συνοδεύτηκε από τη λήψη νέων μέτρων, τα οποία απαιτούσαν την τροποποίηση του ήδη κατατεθέντα στη Βουλή Κρατικού Προϋπολογισμού του 2012. Με το Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό, ο οποίος ψηφίστηκε στις 28 Φεβρουαρίου (ν. 4051), και ο οποίος περιλαμβάνει νέες επιπλέον δημοσιονομικές παρεμβάσεις ύψους περίπου 3 δισ. ευρώ για το 2012, οι δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού περιορίζονται κατά 2,2 δισ. ευρώ (1,1% στο ΑΕΠ), ενώ τα έσοδα αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω (συνολικά η προβλεπόμενη αναθεώρηση ανέρχεται σε -3,0 δισ. ευρώ). Ταυτόχρονα, σύμφωνα με το Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό, προβλέπονταν επιδείνωση κατά 1,36 δισ. ευρώ του ελλείμματος των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ), ως αποτέλεσμα της αναμενόμενης μείωσης των εσόδων τους λόγω της αυξανόμενης ανεργίας. Επίσης, το πρωτογενές ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης, σε εθνικολογιστική βάση, εκτιμώταν ότι θα διαμορφωθεί σε έλλειμμα 1,4% του ΑΕΠ το 2012, σε σύγκριση με πλεόνασμα 1,1% του ΑΕΠ που προέβλεπε ο αρχικός Προϋπολογισμός.

³ Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση του Διοικητή. Απρίλιος 2012.

⁴ Η συμφωνία καλύπτει ομόλογα συνολικού ύψους 205,6 δισ. ευρώ, τα οποία αναλύονται σε ομόλογα ύψους 177,3 δισ. ευρώ υπό το Ελληνικό Δίκαιο, ομόλογα ύψους 18,6 δισ. ευρώ υπό ξένο δίκαιο και ομόλογα ύψους 9,7 δισ. ευρώ δημοσίων επιχειρήσεων με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου.

Βασικό χαρακτηριστικό των οικονομικών εξελίξεων για το 2012 είναι η παραμονή της οικονομίας σε βαθιά ύφεση, η οποία άρχισε το 2008 και συνεχίζεται αμείωτη για πέμπτο συνεχόμενο έτος, με τη συνολική συρρίκνωση του ΑΕΠ να ξεπερνά το 20% την τελευταία πενταετία. Φαίνεται ότι η Ελληνική οικονομία έχει περιπέσει σε ένα φαύλο κύκλο δημοσιονομικής προσαρμογής – ύφεσης – μη επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων, με κεντρικό σημείο αναφοράς την εντεινόμενη αβεβαιότητα, ο οποίος μπορεί να διακοπεί αν ενισχυθούν οι θετικές προσδοκίες για την οικονομία. Οι θετικές προσδοκίες είναι συνάρτηση, κυρίως, ενός αξιόπιστου προγράμματος οικονομικής πολιτικής και ενός σταθερού χρηματοπιστωτικού πλαισίου.

Το 2012 είναι το τρίτο έτος δημοσιονομικής προσαρμογής με την προσπάθεια της χώρας για περαιτέρω εξορθολογισμό των δαπανών, βελτίωση των δημοσιονομικών συνθηκών και εντατικοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων να συνεχίζεται κυρίως μετά το σχηματισμό της Κυβέρνησης Εθνικής Ευθύνης. Τα αποτελέσματα της μεγάλης δημοσιονομικής προσαρμογής, που ακολούθησε την ένταξη της χώρας στο Μηχανισμό Στήριξης, και οι τεράστιες θυσίες που κατέβαλλαν οι πολίτες συνιστούν τη βάση της νέας προσπάθειας, στο πλαίσιο του νέου Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής, για να επιτευχθεί η δημοσιονομική σταθερότητα και η αποτελεσματική ανασυγκρότηση της οικονομίας. Η προσπάθεια αυτή είναι δύσκολη και πρωτόγνωρη για την Ελληνική οικονομία δεδομένων των χρόνιων στρεβλώσεων και των διαχρονικών διαρθρωτικών προβλημάτων. Ωστόσο, είναι μια εθνική προσπάθεια που ενσωματώνει όρους των εταίρων μας, αλλά και τη σταθερή βούληση η χώρα να αξιοποιεί τα δικά της αποτελέσματα αλλά και τις ευκαιρίες που φαίνεται να δημιουργούνται στο Ευρωπαϊκό περιβάλλον, ώστε, εν πορεία, να τροποποιηθούν όροι προς την κατεύθυνση της ελάφρυνσης των πιέσεων.

Σ' αυτό το πλαίσιο, η δημοσιονομική στρατηγική της Κυβέρνησης για το 2013 βασίζεται στους παρακάτω πυλώνες:

- στην εφαρμογή ενός νέου Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016,
- στην υιοθέτηση και υλοποίηση των αναγκαίων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και θεσμικών αλλαγών,
- στη δημιουργία ενός απλού, δίκαιου και σταθερού φορολογικού συστήματος,
- στην επιτάχυνση των αποκρατικοποιήσεων και του προγράμματος αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου και
- στην περαιτέρω αναδιάρθρωση και συγχώνευση των φορέων του δημόσιου τομέα.

Οι διαρθρωτικές αλλαγές και η επιτάχυνση του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων είναι παράγοντες που μπορούν να επιταχύνουν την ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας. Συγκεκριμένα, οι ιδιωτικοποιήσεις και η αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και συνεπώς σε ενίσχυση της παραγωγικότητας και επιτάχυνση της τεχνολογικής αναδιάρθρωσης, παράγοντες που συνδέονται άμεσα και με την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Η αρχική εισροή ξένων κεφαλαίων, λόγω των ιδιωτικοποιήσεων, είναι δυνατόν να δημιουργήσει δευτερογενείς εισροές, ενώ θα υπάρξουν και παρεπόμενα οφέλη για άλλες επιχειρήσεις ή κλάδους της οικονομίας. Αντίστοιχα, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις μπορούν να αποτελέσουν έναν καθοριστικό παράγοντα για την αύξηση της εξωστρέφειας της Ελληνικής οικονομίας και τη βελτίωση του επενδυτικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

2.2 Οι εξελίξεις το 2012

Η οικονομική δραστηριότητα

Σχεδόν όλοι οι δείκτες που αποτυπώνουν σε μηνιαία βάση τη δραστηριότητα της Ελληνικής οικονομίας, είτε από την πλευρά της δαπάνης είτε από την πλευρά της παραγωγής, δείχνουν σημαντική συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας για το 2012 (με εξαίρεση τη διατήρηση της καλής εικόνας των εξαγωγών). Οι δείκτες οικονομικού κλίματος και οι δείκτες προσδοκιών παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, εμφανίζοντας σημαντική μεταβλητότητα ως αποτέλεσμα της γενικευμένης αβεβαιότητας και του κλίματος ανασφάλειας που επικρατεί. Οι τάσεις αυτές υποδεικνύουν συνέχιση της ύφεσης και στα επόμενα τρίμηνα, λαμβάνοντας υπόψη τον ιδιαίτερα χαμηλό ρυθμό πιστωτικής επέκτασης, καθώς και την περιοριστική δημοσιονομική και εισοδηματική πολιτική.

Με βάση τα διαθέσιμα, μη εποχικά διορθωμένα, τριμηνιαία στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, κατά το 2^ο τρίμηνο του 2012 παρουσίασε μείωση κατά 6,2% σε ετήσια βάση σε σχέση με το 2^ο τρίμηνο του 2011 (το 1^ο τρίμηνο η μείωση ήταν 6,5%).

Αναφορικά με τις συνιστώσες του ΑΕΠ, στο 1^ο τρίμηνο του 2012, η ιδιωτική κατανάλωση σημείωσε μείωση κατά 7,5%, οι συνολικές επενδύσεις μείωση κατά 21,3%, οι εξαγωγές αγαθών αυξήθηκαν κατά 9,5% και οι εξαγωγές υπηρεσιών κατά 0,7%, ενώ οι εισαγωγές αγαθών μειώθηκαν κατά 11,2% και οι εισαγωγές υπηρεσιών κατά 10,0%.

Δεδομένου ότι στο 2^ο εξάμηνο του 2012 θα έχουμε εντονότερη επίπτωση στην πραγματική οικονομία από την εφαρμογή των μέτρων του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής για το 2012, εκτιμάται ότι η ετήσια μείωση του πραγματικού ΑΕΠ θα είναι 6,5% το 2012, με τη συμβολή του εξωτερικού τομέα να εκτιμάται στις 3,1 εκατοστιαίες μονάδες και την εγχώρια ζήτηση να έχει αρνητική συμβολή 9,6 εκατοστιαίων μονάδων.

Πληθωρισμός - Τιμές

Ο πληθωρισμός παραμένει σε πορεία υποχώρησης, καθώς οι πληθωριστικές πιέσεις μειώθηκαν αισθητά στο 1^ο οκτάμηνο του 2012 λόγω της χαμηλής ζήτησης και της μείωσης του κόστους εργασίας. Ο εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) αυξήθηκε κατά την περίοδο Ιανουαρίου – Αυγούστου μόλις κατά 1,3%, έναντι 3,4% την αντίστοιχη περίοδο του 2011, ενώ για τον Αύγουστο ο ίδιος δείκτης έπεσε κάτω από το 1,0% (σε 12μηνη μεταβολή), την ίδια στιγμή που ο αντίστοιχος δείκτης στην Ευρωζώνη καταγράφει αύξηση κατά 2,6%. Ο δομικός πληθωρισμός συνεχίζει την πορεία αποκλιμάκωσής του, με το μήνα Αύγουστο να αγγίζει μηδενικούς ρυθμούς μεταβολής, παραμένοντας σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από τον αντίστοιχο μέσο όρο στην Ευρωζώνη.

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ότι ήδη από το Μάιο ο εναρμονισμένος ΔΤΚ με σταθερούς φόρους (πληθωρισμός χωρίς την επίδραση φόρων), για πρώτη φορά, υποχώρησε σε αρνητικό έδαφος, στο -0,2%, γεγονός που αποτυπώνει τη σταδιακή αποκλιμάκωση της επιβάρυνσης των τιμών λόγω των φορολογικών μέτρων που έχουν ληφθεί.

Από το μήνα Οκτώβριο αναμένεται μια επιβάρυνση των τιμών, εξαιτίας της επίπτωσης δημοσιονομικών μέτρων του Προϋπολογισμού (π.χ. εξίσωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου θέρμανσης και του πετρελαίου κίνησης με το 80% της σημερινής τιμής του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου κίνησης), με τον ετήσιο πληθωρισμό για το 2012 να εκτιμάται στο 1,2%, δηλαδή σε σαφώς χαμηλότερα επίπεδα από το 2011.

Απασχόληση-Ανεργία

Στην αγορά εργασίας σημειώθηκε περαιτέρω αύξηση του ποσοστού ανεργίας. Με βάση τα μηνιαία εποχικά διορθωμένα στοιχεία της έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ, το ποσοστό ανεργίας τον Ιούνιο του 2012 ανήλθε σε 24,4%, με τον αριθμό των ανέργων να φτάνει τα 1.216.400 άτομα. Εξετάζοντας τα χαρακτηριστικά της ανεργίας προκύπτει ότι το ποσοστό των ανέργων νέων ηλικίας 15-24 ετών αυξήθηκε δραματικά, φτάνοντας το 55,0%, ενώ και το ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι σημαντικά υψηλότερο από αυτό των ανδρών (28,1% έναντι 21,7%). Για ολόκληρο το έτος 2012, το μέσο ποσοστό ανεργίας εκτιμάται ότι θα προσεγγίσει το 23,5%.

Νομισματικές και πιστωτικές εξελίξεις

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του νομισματικού μεγέθους που αποτελεί την Ελληνική συμβολή στο Μ3 της Ευρωζώνης (εκτός του νομίσματος σε κυκλοφορία) έγινε προοδευτικά περισσότερο αρνητικός κατά την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουλίου του 2012 και διαμορφώθηκε σε -18,1% τον Ιούλιο του 2012 έναντι -16,4% το Δεκέμβριο του 2011. Αναλυτικότερα, ο ετήσιος ρυθμός μείωσης των καταθέσεων διάρκειας μίας ημέρας διαμορφώθηκε, τον Ιούλιο 2012 σε 20,9%, από 18,0% το Δεκέμβριο του 2011, ενώ ο ετήσιος ρυθμός μείωσης των καταθέσεων προθεσμίας έως 2 ετών έφθασε το 16,1% τον Ιούλιο του 2012, από 15,3% το Δεκέμβριο του 2011.

Η ενίσχυση του ετήσιου ρυθμού μείωσης της νομισματικής επέκτασης αντικατοπτρίζει τη συνεχιζόμενη φυγή των εγχώριων καταθέσεων, με απαρχή τον Οκτώβριο του 2009 (η Ελληνική συμβολή στο Μ3 αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από καταθέσεις). Βασικό ερμηνευτικό παράγοντα της συνεχιζόμενης μείωσης των καταθέσεων αποτελεί η περαιτέρω υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία προκαλεί μείωση της ζήτησης χρήματος. Η μείωση των καταθέσεων πέρα από την έκταση που δικαιολογείται από την υποχώρηση του ΑΕΠ αντανakλά την αβεβαιότητα ως προς τις οικονομικές προοπτικές της χώρας και ιδίως ως προς την παραμονή στην Ευρωζώνη. Πράγματι έχει παρατηρηθεί ότι κατά τους μήνες που συμβαίνουν γεγονότα τα οποία εντείνουν την αβεβαιότητα (π.χ. προεκλογική περίοδος), σημειώνονται εκροές καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα, ενώ υπάρχουν ενδείξεις ότι αυξάνονται παράλληλα αφενός η ζήτηση του κοινού για τραπεζογραμμάτια, τα οποία αποθησαυρίζονται, και αφετέρου οι μεταφορές κεφαλαίων στο εξωτερικό, τα οποία τοποθετούνται κυρίως σε τραπεζικές καταθέσεις και χρεόγραφα. Ενδεικτικό της σχέσης αυτής είναι ότι μετά τις εκλογές του Ιουνίου παρατηρείται ανακοπή της εκροής καταθέσεων και σταδιακή επιστροφή τους στο Ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Η βελτίωση της εμπιστοσύνης των αποταμιευτών είναι άμεση συνάρτηση της προόδου ως προς τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και την εξάλειψη των δημοσιονομικών ανισορροπιών, ενώ σημαντική θα είναι και η συμβολή της ολοκλήρωσης της ανακεφαλαιοποίησης και της περαιτέρω προόδου με την εξυγίανση και την αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος.

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του υπολοίπου της συνολικής χρηματοδότησης της οικονομίας από τα εγχώρια Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (NXI), γινόταν προοδευτικά περισσότερο αρνητικός από τον Ιούλιο του 2011, ώστε τον Ιούλιο του 2012 να διαμορφωθεί σε -4,5% (Δεκέμβριος 2011: -2,0%). Αναλυτικότερα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της χρηματοδότησης προς τον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης επιβραδύνθηκε από 2,0% το Δεκέμβριο του 2011 σε -3,4% τον Ιούλιο του 2012. Παράλληλα, ο ετήσιος ρυθμός μείωσης της χρηματοδότησης προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα (επιχειρήσεις, ελεύθερους επαγγελματίες-

αγρότες-ατομικές επιχειρήσεις και ιδιώτες-ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα) ενισχύθηκε από 3,1% το Δεκέμβριο του 2011 σε 4,8% τον Ιούλιο του 2012.

Η υποχώρηση του ετήσιου ρυθμού της πιστωτικής επέκτασης προς τη Γενική Κυβέρνηση αντανακλά την επιβράδυνση του ρυθμού μεταβολής τόσο των τοποθετήσεων των εγχώριων ΝΧΙ σε Ελληνικούς κρατικούς τίτλους, εν μέρει εξαιτίας της αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους, όσο και την υποχώρηση του υπολοίπου των τραπεζικών δανείων προς τον εν λόγω τομέα, καθώς η χρηματοδότηση προς αυτόν προέρχεται πλέον κυρίως από τα δάνεια των λοιπών κρατών-μελών της Ευρωζώνης και το ΔΝΤ.

Η συνεχιζόμενη επιτάχυνση του ρυθμού μείωσης της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα ερμηνεύεται από παράγοντες που αφορούν τόσο την πλευρά της ζήτησης όσο και της προσφοράς δανείων. Η έντονη και παρατεταμένη κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας και το κλίμα αυξημένης αβεβαιότητας στη χώρα μας επηρέασαν αρνητικά τη ζήτηση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων για τραπεζικό δανεισμό. Για παράδειγμα, λόγω του χαμηλού βαθμού χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού και της αβεβαιότητας, οι επιχειρήσεις περιόρισαν ή ανέστειλαν τα επενδυτικά τους σχέδια με αποτέλεσμα να υποχωρήσουν, αντιστοίχως, οι ανάγκες τους για τραπεζικό δανεισμό.

Από την άλλη πλευρά, η αβεβαιότητα και η βαθεία οικονομική ύφεση συνέβαλαν σε περιορισμό των δυνατοτήτων του τραπεζικού τομέα να χορηγήσει δανειακά κεφάλαια. Πρώτον, τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν έλλειμμα ρευστότητας εξαιτίας της συνεχούς υποχώρησης της καταθετικής τους βάσης τα τελευταία δύο και πλέον έτη αλλά και του δραστητικού περιορισμού των δυνατοτήτων τους για πρόσβαση στις διεθνείς αγορές χρήματος και έκδοση μεσομακροπρόθεσμων ομολόγων. Δεύτερον, η αποδυνάμωση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών από την απομείωση της αξίας των Ελληνικών κρατικών ομολόγων λόγω της δημοσιονομικής κρίσης και ειδικότερα της αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους και την καταγραφή ζημιών από επισφαλή δάνεια, υψηλότερων από ότι στο παρελθόν λόγω της βαθείας οικονομικής ύφεσης, δημιουργεί την αναγκαιότητα τα τραπεζικά ιδρύματα να προβούν σε απομόχλευση. Τρίτον, η αύξηση του πιστωτικού κινδύνου λόγω της οικονομικής ύφεσης αποθάρρυνε περαιτέρω την προσφορά δανείων από τις τράπεζες προκειμένου να αποφύγουν την πραγματοποίηση ζημιών στο μέλλον. Οι παράγοντες αυτοί αναδεικνύουν τη σημασία της αναδιάρθρωσης και της ανακεφαλαιοποίησης του τραπεζικού τομέα για τη βελτίωση της χρηματοδότησης και άρα των προοπτικών της Ελληνικής οικονομίας.

Τα επιτόκια των νέων τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα, τα οποία ακολουθούν ανοδική πορεία από τα τέλη του 2009, σημείωσαν μικρή περαιτέρω άνοδο το επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου του 2012, η οποία αντανακλά την προσπάθεια των τραπεζών να συγκρατήσουν τις εκτεταμένες αποσύρσεις καταθέσεων. Ωστόσο, το επιτόκιο στη σημαντικότερη κατηγορία καταθέσεων, δηλαδή εκείνων με συμφωνημένη διάρκεια έως ένα έτος από τα νοικοκυριά, αν και κατά το 1^ο εξάμηνο του 2012 παρουσίασε μικρή άνοδο, την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2012 σημείωσε πτώση κατά 6 μονάδες βάσης και τον Ιούλιο του 2012 διαμορφώθηκε σε 4,82%. Λόγω της σημαντικής υποχώρησης του πληθωρισμού, σε πραγματικούς όρους το επιτόκιο αυτό, το οποίο παραμένει σε θετικά επίπεδα από το Μάιο του 2011, παρουσίασε αύξηση κατά 102 μονάδες βάσης και ανήλθε τον Ιούλιο του 2012 σε 3,48%.

Τα επιτόκια των νέων τραπεζικών δανείων υποχώρησαν σημαντικά, αντανακλώντας την ευνοϊκή επίδραση των μειώσεων των βασικών επιτοκίων και των μη συμβατικών μέτρων νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, την υποχώρηση της ζήτησης για νέα δάνεια αλλά και τις αναδιαρθρώσεις-ρυθμίσεις παλαιών δανείων. Το μέσο επιτόκιο των δανείων προς τις

μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις υποχώρησε κατά 68 μονάδες βάσης και διαμορφώθηκε σε 6,33% τον Ιούλιο του 2012, ενώ το αντίστοιχο επιτόκιο των δανείων προς τους ιδιώτες και τα ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα σημείωσε πτώση κατά 105 μονάδες βάσης, και διαμορφώθηκε στο 5,22%.

2.3 Οι προοπτικές το 2013

Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, ο ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ το 2012 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί κοντά στο -6,5%. Λαμβάνοντας υπόψη το «carry-over» από την υψηλότερη του αναμενομένου ύφεση το 2012, τα δημοσιονομικά μέτρα του αναθεωρημένου Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, και αγνοώντας μέτρα και πρωτοβουλίες που προγραμματίζει η Κυβέρνηση Εθνικής Ευθύνης, με την απαραίτητη συμβολή των εταίρων, για την ανάκαμψη της Οικονομίας, ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται στο -3,8% για το 2013.

Η μείωση αναμένεται να προέλθει από την εγχώρια ζήτηση, η συμβολή της οποίας προβλέπεται στις -6,1 εκατοστιαίες μονάδες, με την ιδιωτική κατανάλωση να μειώνεται κατά 5,9%, τη δημόσια κατανάλωση κατά 7,2% και τις επενδύσεις κατά 3,7%. Αντίθετα, η συμβολή του εξωτερικού τομέα αναμένεται θετική (συμβολή 2,1 εκατοστιαίες μονάδες στη μεταβολή του ΑΕΠ), με τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να προβλέπεται ότι θα αυξηθούν κατά 2,5% και τις εισαγωγές να μειώνονται κατά 5,3%.

Το ποσοστό ανεργίας, χωρίς την αποτελεσματική εφαρμογή πολιτικών που σχεδιάζει η Κυβέρνηση για την επανεκκίνηση της οικονομίας, εκτιμάται να αυξηθεί περαιτέρω το 2013, και να διαμορφωθεί στο 24,7% του εργατικού δυναμικού, κυρίως λόγω της κάμψης της οικονομικής δραστηριότητας που θα οδηγήσει σε περαιτέρω μείωση της απασχόλησης κατά 3,0%.

Τέλος, ο πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί σημαντικά το 2013, επηρεαζόμενος κυρίως από τη χαμηλή εγχώρια ζήτηση και τις διαρθρωτικές αλλαγές που βελτιώνουν τη λειτουργία των αγορών. Η μεταβολή του εναρμονισμένου ΔΤΚ το 2013 εκτιμάται στο 0,7%.

Στον πίνακα 1.2 παρουσιάζονται οι προβλέψεις για τα βασικά μεγέθη του πραγματικού τομέα της Ελληνικής οικονομίας για το 2013.

Πίνακας 1.2 Βασικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)			
	2011	2012	2013
ΑΕΠ	-6,9	-6,5	-3,8
Ιδιωτική κατανάλωση	-7,1	-7,7	-5,9
Δημόσια κατανάλωση	-9,1	-6,5	-7,2
Επενδύσεις	-20,7	-18,5	-3,7
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	-0,3	0,4	2,5
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	-8,1	-10,1	-5,3
Εναρμονισμένος ΔΤΚ	3,1	1,2	0,7
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	1,6	-0,1	-0,1
Απασχόληση	-6,7	-8,2	-3,0
Ποσοστό ανεργίας	17,3	23,5	24,7

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

1. Εκτιμήσεις 2012

Για το έτος 2012 στόχος του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής ήταν η βελτίωση του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης κατά 0,5% του ΑΕΠ σε σχέση με το 2011. Ωστόσο, επειδή το έλλειμμα του 2011 διαμορφώθηκε υψηλότερα από το στόχο κατά 1,1% του ΑΕΠ (9,0% του ΑΕΠ έναντι 7,9% του ΑΕΠ του στόχου του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής), το νέο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής συνοδεύτηκε από τη λήψη νέων μέτρων, τα οποία απαιτούσαν την τροποποίηση του ήδη εγκεκριμένου Προϋπολογισμού του 2012.

Με το Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό, ο οποίος ψηφίστηκε το Φεβρουάριο του 2012, οι δαπάνες περιορίστηκαν κατά 2,2 δισ. ευρώ (1,1% του ΑΕΠ), ενώ τα έσοδα (ταμειακή βάση) αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω κατά 3,0 δισ. ευρώ περίπου. Περαιτέρω, εκτιμάται μεγαλύτερη επιδείνωση του ελλείμματος των ΟΚΑ ως αποτέλεσμα της αναμενόμενης μείωσης των εσόδων τους λόγω της αυξανόμενης ανεργίας.

Ο Προϋπολογισμός του 2012 της Γενικής Κυβέρνησης, όπως αναπροσαρμόστηκε το Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους, υλοποιείται με ικανοποιητικό τρόπο και τα στοιχεία του οκταμήνου επιβεβαιώνουν σε μεγάλο βαθμό τις εκτιμήσεις.

Η υστέρηση των καθαρών εσόδων κατά 2 δισ. ευρώ περίπου στο οκτάμηνο, σε σχέση με τον προβλεπόμενο στόχο, αντισταθμίζεται από τη σημαντική μείωση των δαπανών κατά 4,8 δισ. ευρώ. Αποτέλεσμα της προσπάθειας για περαιτέρω εξορθολογισμό των δαπανών είναι το γεγονός ότι οι πρωτογενείς δαπάνες (χωρίς τόκους και χρεολύσια) μειώθηκαν κατά το ίδιο χρονικό διάστημα κατά 9,3% (3.170 εκατ. ευρώ) σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό διάστημα.

Σύμφωνα με τις νέες εκτιμήσεις το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, ως ποσοστό του ΑΕΠ, θα διαμορφωθεί ελαφρά χαμηλότερα (6,6% του ΑΕΠ) έναντι αυτού που είχε προβλεφθεί στο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό (6,7% του ΑΕΠ) και σημαντικά χαμηλότερο από το 9,0% του ΑΕΠ για το 2011, ενώ το πρωτογενές έλλειμμα εκτιμάται ότι θα βελτιωθεί κατά 0,7% του ΑΕΠ σε σχέση με το αντίστοιχο του έτους 2011 και θα διαμορφωθεί στο 1,4% του ΑΕΠ.

1.1 Τακτικός Προϋπολογισμός

Έσοδα

Τα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού, μετά τη μείωση των επιστροφών, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 48.952 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας απόκλιση από τους στόχους του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού κατά 4,6% εξαιτίας, κυρίως, της μεγαλύτερης έναντι των αρχικών εκτιμήσεων ύφεσης καθώς και παρεμβάσεων στη διαδικασία είσπραξης ορισμένων κατηγοριών εσόδων.

Πίνακας 2.1 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System Accounts (ESA 95)
(σε εκατ. ευρώ)

Περιγραφή κατηγορίας εσόδου - δαπάνης	2011 Πραγμ/σεις (προσωρινά στοιχεία)	2012		2013 Προβλέψεις	
		Συμπλ/κός Προϋπ/σμός	Εκτιμήσεις	Χωρίς παρεμβάσεις	Με παρεμβάσεις
I. Έσοδα (1+2)	53.859	56.159	53.707	54.207	51.840
1. Καθαρά έσοδα Τακτικού Προϋπολογισμού (α+β-γ+δ+ε)	50.090	51.409	48.952	49.109	46.742
α. Τακτικά έσοδα (1+2+3+4)	52.295	52.868	49.648	50.180	47.631
1. Άμεσοι φόροι	20.317	23.522	20.767	21.726	20.250
2. Έμμεσοι φόροι	28.632	26.881	26.271	26.236	25.193
3. Απολήψεις από ΕΕ	274	165	227	232	232
4. Μη φορολογικά έσοδα	3.072	2.300	2.383	1.986	1.956
β. Μη τακτικά έσοδα	1.921	2.081	2.207	1.501	1.537
γ. Επιστροφές φόρων	5.283	3.810	3.691	3.293	3.147
δ. Ειδικά έσοδα από εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων	1.157	270	32	86	86
ε. Μεταφορά εσόδων από ΑΝΦΑ			756	635	635
2. Έσοδα ΠΔΕ (α+β)	3.769	4.750	4.755	5.098	5.098
α. Εισροές ΕΕ	3.623	4.550	4.555	4.898	4.898
β. Ίδια έσοδα	146	200	200	200	200
II. Δαπάνες (1+2)	76.743	70.297	69.109	67.047	63.430
1. Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού (α+β+γ+δ+ε+6)	70.135	62.997	61.809	60.047	56.580
α. Πρωτογενείς δαπάνες (1+2+3+4+5)	51.547	47.684	47.385	48.495	45.295
1. Μισθοί και συντάξεις	21.815	20.520	20.394	20.769	18.242
2. Κοινωνική ασφάλιση και περίθαλψη	17.715	15.579	15.663	15.865	15.751
3. Λειτουργικές και άλλες δαπάνες	7.016	6.573	6.900	6.481	5.972
4. Αποδόσεις προς τρίτους	5.001	4.012	4.005	4.280	4.230
5. Αποθεματικό		1.000	423	1.100	1.100
6. Προμήθεια εκταμίευσης δανείων στο EFSF			565	75	75
β. 1. Εγγυήσεις σε Γενική Κυβέρνηση	1.254	1.026	846	558	558
2. Εγγυήσεις εκτός Γενικής Κυβέρνησης	192	137	178	469	469
γ. Τόκοι (σε καθαρή ταμειακή βάση)	16.348	13.050	11.735	8.950	8.950
δ. Πληρωμές στα νοσοκομεία για παλιές οφειλές	435	400	400	400	400
ε. Ταμειακές πληρωμές για εξοπλιστικές δαπάνες	359	700	700	1.100	833
2. ΠΔΕ	6.608	7.300	7.300	7.000	6.850
III. Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού (1-2)	-22.884	-14.138	-15.402	-12.840	-11.590
% ΑΕΠ	-10,6%	-6,9%	-7,7%	-6,5%	-6,0%
III.α. Πρωτογενές αποτέλεσμα - κράτος (III-γ)	-6.536	-1.088	-3.667	-3.890	-2.640
Εθνικολογιστικές προσαρμογές Κεντρικής Κυβέρνησης (1+2)	2.371	-945	2.417	-2.025	-2.169
1. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Έσοδα	1.296	-1.535	511	-1.205	-1.205
Επιστροφές φορολογικών εσόδων	-85		100		
Έκτακτη εισφορά μέσω ΔΕΗ	1.243	-967	-863	380	380
Φορολογικά έσοδα	-450	-70	-10	0	0
Πρόωρη ανανέωση αδειών και παραχωρήσεων	-225	-221	0	-86	-86
ΕΕΤΤ	45	30	-42	24	24
Διαφορά ταμειακών-δεδουλευμένων από σχήμα στήριξης τραπεζών	234		-111	172	172
Προσαρμογή για την παράταση στην υποβολή φορ. εισοδήματος ΝΠ και ΦΠ			300	-300	-300
Αναδρομική μείωση επιτοκίου δανείων 80 δισ. από ΕΕ			731		
Είσπραξη φόρων περιουσίας προηγούμενων ετών			130	-130	-130
Μεταφορά εσόδων από ΑΝΦΑ		0	-102	-29	-29
Διαφορά απαιτήσεων εισπράξεων από ΕΕ	491	-384	-384	-601	-601
Προκαταβολές από ΕΕ	43	77	77	50	50
Φόρος εισοδήματος 2012 που θα εισπραχθεί το 2013			685	-685	-685
2. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Δαπάνες	1.075	590	1.906	-820	-964
Εξοπλιστικά προγράμματα (διαφορά πληρωμών-παραλαβών)	-291	203	204	98	98
Εφαρμογή νέου μισθολογίου	137	-150	-137		
Διαφορά απληρώτων οφειλών κράτους με 31/12 προηγούμενου έτους	224	300	200	100	
Καθαρή εξοικονόμηση από διαθεσιμότητα δημοσίων υπαλλήλων		53			6
Ατακτοποιήτες προκαταβολές	-226				
Υπόλοιπο λογαριασμών εκτός προϋπολογισμού	35				
Δεδουλευμένοι τόκοι	408	-100	1.335	-1.150	-1.200
Ακυρώσεις Swaps	-7				
Λογαριασμοί θησαυροφυλακίου	460	120	120	120	120

(συνέχεια)

Πίνακας 2.1 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System Accounts (ESA 95)
(σε εκατ. ευρώ)

Περιγραφή κατηγορίας εσόδου - δαπάνης	2011 Πραγμ/σεις (προσωρινά στοιχεία)	2012		2013 Προβλέψεις	
		Συμπλ/κός Προϋπ/σμός	Εκτιμήσεις	Χωρίς παρεμβάσεις	Με παρεμβάσεις
Πληρωμές με ειδικά ομόλογα				-140	-140
ΕΛΕΓΕΠ	-131	93	117	77	77
Συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου (επιδοτήσεις)	-235		-50	-100	-100
Προσαρμογή στο έλλειμμα εγγυημένων δανείων (ΟΔΙΕ, ΕΑΒ και ΟΑ)	0	71	71	175	175
Προσαρμογή εγγυήσεων	652				
Άλλες προσαρμογές	49		46		
Ισοζύγιο νομικών προσώπων πλην ΔΕΚΟ	695	1.196	868	707	769
ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ	-230	-43	-211	-436	-374
ΑΚΑΓΕ	925	1.239	1.079	1.143	1.143
Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	1.047	1.175	881	316	595
Έλλειμμα Κεντρικής Διοίκησης κατά ESA95	-18.771	-12.712	-11.236	-13.842	-12.395
Ισοζύγιο ΟΤΑ	418	0	70	-370	-66
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΤΑ	84	133	411	250	250
Ανεξόφλητες οφειλές ΟΤΑ	84	133	411	250	250
Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA95	502	133	481	-120	184
Ισοζύγιο ΟΚΑ	-1.115	-1.533	-1.282	-410	3.872
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΚΑ	-10	380	-1.243	291	291
Ανεξόφλητες οφειλές ΟΚΑ	-773	-20	-1.288	200	200
Ανεξόφλητες υποχρεώσεις νοσοκομείων	1.033	400	45	41	41
Λοιπές προσαρμογές ΟΚΑ (ασφαλιστικές εισφορές)	-270			50	50
Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA95	-1.125	-1.153	-2.525	-119	4.163
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA95	-19.394	-13.732	-13.280	-14.081	-8.048
% ΑΕΠ	-9,0%	-6,7%	-6,6%	-7,1%	-4,2%
Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	14.901	11.241	10.486	10.160	10.210
% ΑΕΠ	6,9%	5,4%	5,2%	5,1%	5,3%
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA95	-4.493	-2.491	-2.794	-3.921	2.162
% ΑΕΠ	-2,1%	-1,2%	-1,4%	-2,0%	1,1%
Στόχος			3.014	3.652	3.652
% ΑΕΠ			1,5%	1,9%	1,9%
ΑΕΠ	215.088	206.319	200.906	198.414	193.078
Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών Γενικής Κυβέρνησης		6.000	3.500	3.500	3.500

Οι εκτιμήσεις των εσόδων βασίζονται και συμπεριλαμβάνουν τις αναμενόμενες αποδόσεις των μέτρων που είχαν ληφθεί κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού του 2012, όσο και των συμπληρωματικών παρεμβάσεων που αποφασίσθηκαν και τέθηκαν σε ισχύ ή θεσμοθετήθηκαν το 2011 και το 2012, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής.

Άμεσοι φόροι

Από την άμεση φορολογία, εκτιμάται ότι θα εισπραχθούν 20.767 εκατ. ευρώ, εμφανίζοντας αύξηση κατά 2,2% συγκριτικά με τα αντίστοιχα έσοδα του 2011. Οι εκτιμήσεις αυτές συμπεριλαμβάνουν τα μέτρα που ελήφθησαν στη φορολογία φυσικών προσώπων, αποδοχών και περιουσίας (επιβολή έκτακτου ειδικού τέλους ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών) και των λοιπών άμεσων φόρων (επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης στα φυσικά πρόσωπα, έκτακτη εισφορά σε οχήματα μεγάλου κυβισμού κ.λπ., καθώς και του τέλους επιτηδεύματος). Από τους στόχους του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού η αρνητική απόκλιση ανέρχεται σε 11,7%. Οι αποκλίσεις οφείλονται κυρίως στην παράταση που δόθηκε στην υποβολή των φορολογικών δηλώσεων φυσικών προσώπων, στην καθυστερημένη επιβολή του έκτακτου ειδικού τέλους ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών για το 2012, καθώς και στη μειωμένη κερδοφορία των επιχειρήσεων.

Έμμεσοι φόροι

Από την έμμεση φορολογία, αναμένεται να εισπραχθούν 26.271 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση 2,3% έναντι του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού και 8,3% συγκριτικά με τα αντίστοιχα έσοδα του 2011. Οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις δημοσιονομικής προσαρμογής που αφορούν αυτή την κατηγορία φόρων εφαρμόστηκαν κυρίως εντός του 2011. Οι εκτιμήσεις του 2012 περιλαμβάνουν και το όφελος που θα προκύψει από την εξίσωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου θέρμανσης και του πετρελαίου κίνησης στο 80% της σημερινής τιμής του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου κίνησης.

Μη φορολογικά έσοδα

Τα μη φορολογικά έσοδα εκτιμώνται ότι θα διαμορφωθούν στα 2.383 εκατ. ευρώ, εμφανίζοντας μείωση κατά 22,4% έναντι του προηγούμενου έτους, που οφείλεται, κυρίως, στη μείωση εσόδων από την αξιοποίηση της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου. Επίσης, σημαντικό μέρος της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου μεταφέρθηκε στο Ταμείο Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) προς αποκρατικοποίηση.

Μη τακτικά έσοδα

Τα μη τακτικά έσοδα θα διαμορφωθούν στο ποσό των 2.207 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 14,9% έναντι του 2011 που οφείλεται, κατά κύριο, λόγω στην πρόβλεψη για είσπραξη εσόδων από το πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων

Οι επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων αναμένεται να διαμορφωθούν στα 3.691 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση 30,1% έναντι του προηγούμενου έτους, κυρίως λόγω

μειωμένων επιστροφών στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, στο ΦΠΑ και στον ΕΦΚ στα καύσιμα (αλλαγή στο σύστημα φορολόγησης και διακίνησης πετρελαίου θέρμανσης).

Μεταφορά αποδόσεων από τη διακράτηση ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στα χαρτοφυλάκια Κεντρικών Τραπεζών του Ευρωσυστήματος (ANFA)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) αποφάσισε την επιστροφή στο Ελληνικό Δημόσιο κερδών που αποκόμισαν οι Κεντρικές Τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωζώνης (ANFA) από τη διακράτηση Ελληνικών κρατικών ομολόγων. Για το 2012 προβλέπεται να εισπραχθούν 756 εκατ. ευρώ.

Δαπάνες

Οι συνολικές δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού προβλέπεται να διαμορφωθούν σε 61.809 εκατ. ευρώ το 2012, μειωμένες κατά 1.188 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις που είχαν περιληφθεί στο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό για το ίδιο έτος. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται η πληρωμή τόκων, η υλοποίηση των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, οι επιχορηγήσεις νοσηλευτικών ιδρυμάτων για εξόφληση υποχρεώσεων του τρέχοντος και του προηγούμενου οικονομικού έτους, η εκταμίευση δανείου προς το ΕΤΧΣ και η πληρωμή των εγγυήσεων για λογαριασμό φορέων που έχουν κατηγοριοποιηθεί εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης. Το σύνολο των πρωτογενών δαπανών εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε 47.385 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της μείωσης της μισθολογικής δαπάνης.

Οι δαπάνες για τόκους, σε καθαρή ταμειακή βάση, μετά την εφαρμογή του PSI, εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 1.315 εκατ. ευρώ ή 10,1% σε σχέση με το Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό, ενώ οι δαπάνες για καταπτώσεις εγγυήσεων σε φορείς εντός της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 180 εκατ. ευρώ ή 17,5%, και πάλι σε σχέση με τις προβλέψεις του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού.

Για την επίτευξη των ανωτέρω αποτελεσμάτων, έχουν ληφθεί υπόψη:

- ο εξορθολογισμός του μισθολογικού κόστους κυρίως λόγω:
 - της εφαρμογής του νέου μισθολογίου,
 - του περιορισμού των προσλήψεων με την εφαρμογή του κανόνα μία (1) πρόσληψη προς πέντε (5) αποχωρήσεις,
 - του μεγάλου αριθμού του προσωπικού που εκτιμάται ότι θα συνταξιοδοτηθεί μέσα στο 2012, αλλά και στη μεταφορά της θετικής δημοσιονομικής επίπτωσης των αποχωρήσεων του 2011,
- ο περιορισμός των πρόσθετων παροχών μισθολογικού χαρακτήρα όπως υπερωρίες, αμοιβές για συμμετοχή σε επιτροπές και συμβούλια, αμοιβές για εργασία κατά τις νυχτερινές ώρες και εξαιρέσιμες ημέρες και
- ο περιορισμός των λειτουργικού χαρακτήρα δαπανών με τον εξορθολογισμό των δαπανών για μετακινήσεις, προμήθειες, μισθώματα κτιρίων, τηλεπικοινωνίες κ.λπ.

Ανάλυση δαπανών κατά κατηγορίες

Μισθοί και συντάξεις

Οι δαπάνες για μισθούς και συντάξεις εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 20.394 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 126 εκατ. ευρώ έναντι των αντίστοιχων εκτιμήσεων του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού.

Η μείωση αυτή θα προέλθει, κυρίως, από τον περιορισμό των δαπανών για μισθούς, ενώ οι δαπάνες για συντάξεις θα είναι αυξημένες κατά 10 εκατ. ευρώ λόγω του αυξημένου αριθμού των αποχωρήσεων τόσο το 2011 όσο και το 2012.

Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 15.663 εκατ. ευρώ αυξημένες μόλις κατά 84 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού, λόγω πρόβλεψης για τη χορήγηση επιδόματος θέρμανσης ύψους 80 εκατ. ευρώ για το 2012.

Η πρόβλεψη που είχε περιληφθεί στο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό για τις δαπάνες επιχορηγήσεων σε νοσηλευτικά ιδρύματα για εξόφληση υποχρεώσεων του τρέχοντος αλλά και του προηγούμενου οικονομικού έτους, συνολικού ύψους 1.450 εκατ. ευρώ, παραμένει αμετάβλητη.

Επιχορηγήσεις, λειτουργικές και λοιπές καταναλωτικές δαπάνες

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 6.900 εκατ. ευρώ αυξημένες κατά 327 εκατ. ευρώ έναντι των προβλέψεων του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση των εκτιμώμενων δαπανών για εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών των φορέων του Κρατικού Προϋπολογισμού για αναληφθείσες υποχρεώσεις λειτουργικού χαρακτήρα δαπανών, προμηθειών, υποχρεωτικών εισφορών σε διεθνείς οργανισμούς και στις δαπάνες για εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων.

Αποδιδόμενοι πόροι

Η πρόβλεψη για το ύψος των δαπανών αυτών σε σχέση με αυτήν που είχε περιληφθεί στο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό εμφανίζεται σχεδόν αμετάβλητη (μείωση κατά 7 εκατ. ευρώ).

Δαπάνες τόκων

Οι ταμειακές δαπάνες για τόκους το 2012, και μετά την εφαρμογή του PSI, εκτιμάται ότι θα περιοριστούν στα 11.735 εκατ. ευρώ από 13.050 εκατ. ευρώ στο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό. Ως ποσοστό του ΑΕΠ θα διαμορφωθούν στο 5,8%, από 6,3% στο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό.

Δαπάνες για υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας

Η πρόβλεψη που είχε περιληφθεί στο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό για τις δαπάνες σε ταμειακή βάση για την υλοποίηση των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας εκτιμάται ότι θα παραμείνει αμετάβλητη.

Δαπάνες για καταπτώσεις εγγυήσεων για λογαριασμό φορέων που έχουν ταξινομηθεί εντός της Γενικής Κυβέρνησης

Το ύψος των δαπανών αυτών εκτιμάται ότι θα εμφανισθεί μειωμένο κατά 180 εκατ. ευρώ ή 17,5% έναντι των προβλέψεων του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού, λόγω της ανάληψης μέρους των δανειακών υποχρεώσεων των εν λόγω φορέων (κυρίως των συγκοινωνιακών φορέων) από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών

Σύμφωνα με το χρηματοδοτικό πλαίσιο που έχει καθοριστεί στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής, ανάλογα και με την πορεία εκταμίευσης των δόσεων εντός του 2012, εκτιμάται ότι θα αποπληρωθούν ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις (πέραν των 90 ημερών από την καθορισμένη ημερομηνία εξόφλησης) της Γενικής Κυβέρνησης ύψους 3.500 εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα, για τον Κρατικό Προϋπολογισμό εκτιμάται ότι οι οφειλές αυτές θα περιορισθούν σημαντικά, ενώ οι απλήρωτες υποχρεώσεις (κάτω από ενενήντα ημέρες) θα μειωθούν κατά 200 εκατ. ευρώ σε σχέση με αυτές της 31ης Δεκεμβρίου του 2011.

1.2 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)

Οι πληρωμές του ΠΔΕ εκτιμάται ότι θα ανέλθουν συνολικά σε 7.300 εκατ. ευρώ μέχρι το τέλος του 2012, από τα οποία 6.000 εκατ. ευρώ θα διατεθούν για έργα συγχρηματοδοτούμενα από πόρους της ΕΕ και τα υπόλοιπα 1.300 εκατ. ευρώ για έργα που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους.

Ένας από τους βασικούς δημοσιονομικούς στόχους στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού του ΠΔΕ για το 2012 παραμένει η επιτάχυνση και η επίτευξη απορρόφησης των προβλεπόμενων πόρων του ΕΣΠΑ.

1.3 Λοιποί τομείς Γενικής Κυβέρνησης

Τοπική αυτοδιοίκηση

Παρά τα προβλήματα ρευστότητας σε μεμονωμένους Δήμους της χώρας, η συνολική εικόνα της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού των Δήμων για το έτος 2012 είναι ικανοποιητική, με εκτίμηση για θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα στο τέλος του έτους, έπειτα και από τα μέτρα του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού του Φεβρουαρίου 2012. Από τα στοιχεία της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού των ΟΤΑ προκύπτει μείωση του ύψους των ανεξόφλητων υποχρεώσεων σε τρίτους, με εκτίμηση για συνολική μείωση στο τέλος του έτους κατά 411 εκατ. ευρώ.

Παράλληλα, για την αντιμετώπιση της έλλειψης ρευστότητας για τη στήριξη υπερχρεωμένων Δήμων, προωθείται νομοθετική ρύθμιση για επιμήκυνση των δανείων τους από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου

Η εκτέλεση του Προϋπολογισμού του υποτομέα των ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ (πλην ΑΚΑΓΕ) δείχνει τη διατήρηση δημοσιονομικού ελλείμματος και για το 2012, που εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 211 εκατ. ευρώ, και οφείλεται κυρίως στη διατήρηση υψηλών μη-μισθολογικών λειτουργικών δαπανών.

Επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ στη Γενική Κυβέρνηση

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα των επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ στη Γενική Κυβέρνηση (πλην του Πράσινου Ταμείου) παραμένει, αν και χαμηλά, θετικό, και εκτιμάται ότι για το 2012 θα διαμορφωθεί στα 149 εκατ. ευρώ. Το αντίστοιχο αποτέλεσμα του Πράσινου Ταμείου ανέρχεται σε 732 εκατ. ευρώ.

Κοινωνικός Προϋπολογισμός

Το ταμειακό ισοζύγιο του Κοινωνικού Προϋπολογισμού επιδεινώθηκε ελαφρώς το 2012 έναντι του προηγούμενου χρόνου. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται στην επιδείνωση του οικονομικού αποτελέσματος των ΟΚΑ και στη βελτίωση του αντίστοιχου αποτελέσματος των νοσοκομείων. Στα νοσοκομεία η βελτίωση προέρχεται κυρίως από την πλευρά των δαπανών, όπου οι σχετικές μειώσεις υπερκαλύπτουν την απώλεια εσόδων σε σχέση με το 2011.

Η αρνητική εξέλιξη των ασφαλιστικών εισφορών λόγω της βαθύτερης από την αρχικά προβλεπόμενη ύφεσης και της υψηλότερης έναντι των προβλέψεων ανεργίας αποτελεί τη βασική αιτία για τη χειροτέρευση του ισοζυγίου των φορέων κοινωνικής ασφάλισης. Το αποτέλεσμα αυτό είναι αρκετά ισχυρό ώστε να υπερκαλύπτει την όποια βελτίωση επήλθε από πλευράς περιορισμού των δαπανών.

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι το συνολικό ισοζύγιο των ΟΚΑ κατά ΕΣΑ (συμπεριλαμβανομένων και των νοσοκομείων) παρουσιάζει σημαντικότερη επιδείνωση σε σύγκριση με το 2011, λόγω της μεγάλης αύξησης των ανεξόφλητων υποχρεώσεων των ΟΚΑ. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, στη συσσώρευση ανεξόφλητων υποχρεώσεων από πλευράς του νέου ασφαλιστικού φορέα, του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ).

2. Προβλέψεις 2013

Για το έτος 2013, χωρίς τις προβλεπόμενες παρεμβάσεις των 7,8 δισ. ευρώ, η απόκλιση στο έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης (εκτιμήσεις χωρίς παρεμβάσεις), σε σχέση με το στόχο που είχε τεθεί στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής, εκτιμάται ότι θα φθάσει στα 4,7 δισ. ευρώ ή 2,4% του ΑΕΠ, ενώ η απόκλιση στο πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης θα είναι ακόμη μεγαλύτερη και θα διαμορφωθεί στα 7,6 δισ. ευρώ ή 3,9% του ΑΕΠ. Έτσι, χωρίς παρεμβάσεις, το πρωτογενές έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης θα επιβαρυνθεί κατά 1,1 δισ. ευρώ ή 0,6% του ΑΕΠ σε σχέση με τις εκτιμήσεις για το 2012, λόγω, κυρίως, των αρνητικών εξελίξεων στα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού (σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση), στις πρωτογενείς δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού (σε ταμειακή

και δεδουλευμένη βάση), στους ΟΤΑ, στα ΝΠΔΔ, στις ΔΕΚΟ, αλλά και της βελτίωσης του ισοζυγίου των ΟΚΑ (σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση).

Ύστερα από τις παρεμβάσεις ύψους 7,8 δισ. ευρώ που προβλέπονται και στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής, το περιεχόμενο των οποίων είναι υπό διαπραγμάτευση με τους εταίρους, το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να περιορισθεί στα 8,0 δισ. ευρώ ή στο 4,2% του ΑΕΠ και το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 2,2 δισ. ευρώ ή στο 1,1% του ΑΕΠ.

Οι δημοσιονομικοί στόχοι για την έξοδο της χώρας από την πολύπλευρη κρίση εκφράστηκαν τόσο στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής, όσο και στο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό για το 2012 που ψηφίστηκε το Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους.

Πίνακας 2.2 Νέα υπό διαπραγμάτευση μέτρα Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής για το 2013 ανά τομέα παρέμβασης (καθαρή επίδραση) (σε εκατ. ευρώ)	
Τομέας παρέμβασης	2013
Δαπάνες	
1. Αναδιάρθρωση δημόσιου τομέα	483
2. Αναδιάρθρωση τοπικής αυτοδιοίκησης	100
3. Μισθολογική δαπάνη	1.100
4. Δαπάνη για συντάξεις	3.799
5. Κοινωνικά επιδόματα	347
6. Υγειονομική περίθαλψη	803
7. Εθνική Άμυνα	304
8. Παιδεία	132
9. Εξορθολογισμός ΔΕΚΟ	241
A. Σύνολο επίδρασης στο σκέλος των δαπανών	7.308
Έσοδα	
1. Αύξηση εσόδων από τον εξορθολογισμό των οικογενειακών επιδομάτων	427
2. Αύξηση εσόδων από την αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης κατά 2 έτη	5
3. Μείωση επιστροφών εσόδων	60
B. Σύνολο επίδρασης στο σκέλος των εσόδων	492
Σύνολο επίδρασης μέτρων (A + B)*	7.800

* Εκτιμάται καθαρή επίδραση μέτρων στο 2012 ύψους 118 εκατ. ευρώ περίπου.

Ο κυρίαρχος στρατηγικός στόχος ήταν και είναι η συγκράτηση της δυναμικής αύξησης του τεράστιου χρέους της χώρας διασφαλίζοντας τη βιωσιμότητά του. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει:

- τη μείωση του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης κάτω του 1% του ΑΕΠ έως το 2015,
- ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ να καταστεί θετικός και να ακολουθήσει ανοδική πορεία, διατηρώντας μακροπρόθεσμα σημαντικούς θετικούς ρυθμούς,
- την αξιοποίηση της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου είτε με τη μορφή των αποκρατικοποιήσεων, είτε με τη μορφή εκμετάλλευσης στη βάση συνεργασιών με τη συμμετοχή στρατηγικών εταίρων.

Αναγκαία συνθήκη για τη δημιουργία των ανωτέρω προϋποθέσεων και την επίτευξη του κυρίαρχου στόχου είναι:

- η υιοθέτηση των πολιτικών δράσεων και η αποτελεσματική υλοποίηση των εφαρμοστικών νόμων,
- η στήριξη του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής από όλους τους παράγοντες που διαμορφώνουν την πορεία της οικονομίας,
- η κοινωνική αποδοχή του βάρους της προσαρμογής, η οποία διασφαλίζεται με την κοινωνική προστασία και δικαιοσύνη, καθώς και η σύμμετρη συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων στην προσπάθεια εξόδου από την κρίση.

Ο προϋπολογισμός της Γενικής Κυβέρνησης για το 2013 στοχεύει στη δημοσιονομική σταθερότητα που είναι αναγκαία προϋπόθεση για τη σταδιακή ανάκαμψη της οικονομίας. Στον πίνακα 2.1 περιλαμβάνονται οι προβλέψεις για το 2013 με την ενσωμάτωση και επίδραση των νέων παρεμβάσεων.

Η δημοσιονομική στρατηγική για το 2013 θα βασισθεί κυρίως στους παρακάτω πυλώνες:

- στην υιοθέτηση και υλοποίηση των αναγκαίων διαρθρωτικών και θεσμικών αλλαγών,
- στη δημιουργία ενός απλού, δίκαιου και σταθερού φορολογικού συστήματος,
- στην επιτάχυνση των αποκρατικοποιήσεων και του προγράμματος αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου,
- στην περαιτέρω αναδιάρθρωση και συγχώνευση των φορέων του δημόσιου τομέα.

2.1 Τακτικός Προϋπολογισμός

Έσοδα

Η εφαρμογή των δημοσιονομικών παρεμβάσεων στον τομέα των δαπανών θα επιβαρύνει σημαντικά τους παράγοντες που επηρεάζουν τις προβλέψεις των εσόδων. Η αρνητική επίδραση στο ΑΕΠ, στην κατανάλωση και στη φοροδοτική ικανότητα των φυσικών και νομικών προσώπων θα μειώσει τα συνολικά καθαρά έσοδα κατά 2.210 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων για το 2012. Τα καθαρά έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού, μετά τη μείωση επιστροφών για το οικονομικό έτος 2013, προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 46.742 εκατ. ευρώ (έναντι των εκτιμήσεων του 2012), μειωμένα κατά 4,5%.

Η αρνητική αυτή επίπτωση οφείλεται σε πρωτογενές επίπεδο, κυρίως, στη μείωση των άμεσων φόρων κατά 517 εκατ. ευρώ, εξαιτίας των δημοσιονομικών παρεμβάσεων σε μισθούς και συντάξεις. Η μείωση της κατανάλωσης και του ύψους των μισθών και συντάξεων θα επηρεάσει σημαντικά και τους έμμεσους φόρους οι οποίοι προβλέπονται να ανέλθουν σε 25.193 εκατ. ευρώ, μειωμένοι κατά 1.078 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις για το 2012.

Δαπάνες

Οι συνολικές δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού προβλέπεται να διαμορφωθούν σε 56.580 εκατ. ευρώ μειωμένες κατά 5.230 εκατ. ευρώ ή 8,5% σε σχέση με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις για το 2012.

Οι πρωτογενείς δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού προβλέπεται να διαμορφωθούν σε 45.295 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 2.091 εκατ. ευρώ ή 4,4% συγκριτικά με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις για το 2012.

Επισημαίνεται ότι στις πρωτογενείς δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού έχει περιληφθεί και το κονδύλι για την αντιμετώπιση των επενδυτικού χαρακτήρα δαπανών των ΟΤΑ (ΣΑΤΑ), το οποίο μέχρι το έτος 2012 αντιμετωπιζόταν από το ΠΔΕ. Επίσης, έχει προβλεφθεί και κονδύλι που θα απαιτηθεί για τη χορήγηση του επιδόματος θέρμανσης (270 εκατ. ευρώ).

Οι ανωτέρω προβλέψεις έχουν βασιστεί στην εκτίμηση για σημαντική μείωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών και τη μη συσσώρευση νέων απλήρωτων υποχρεώσεων.

Περαιτέρω, εκτιμάται ότι εντός του 2013 θα αποπληρωθούν ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις φορέων της Γενικής Κυβέρνησης ύψους 3.500 εκατ. ευρώ, επιπλέον αυτών που θα εξοφληθούν το 2012, με βάση τις προβλέψεις του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής και την πορεία χρηματοδότησης της Ελληνικής οικονομίας από το Μηχανισμό Στήριξης.

Προκειμένου να καταστεί εφικτή η επίτευξη των ανωτέρω αποτελεσμάτων, έχει ληφθεί υπόψη η εφαρμογή μιας σειράς παρεμβάσεων που στοχεύουν:

- στην επιπλέον μείωση της μισθολογικής δαπάνης η οποία θα προέλθει από:
 - τον περιορισμό του προσωπικού που υπηρετεί με συμβάσεις,
 - τις παρεμβάσεις στα ειδικά μισθολόγια,
 - τον περιορισμό των πρόσθετων μισθολογικών παροχών,
 - τη συγκράτηση του αριθμού των εισακτέων στις παραγωγικές σχολές,
- στον εξορθολογισμό των δαπανών υγείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης,
- στο συστηματικό επανέλεγχο των δικαιούχων και τη συγκράτηση της δαπάνης παροχής συντάξεων,
- στην επαναξιολόγηση των μη-μισθολογικού χαρακτήρα δαπανών, με ιδιαίτερη αναφορά στη μείωση των κονδυλίων για μεταβιβάσεις πόρων σε νομικά πρόσωπα,
- στον περιορισμό των μεταβιβάσεων του κράτους προς τους λοιπούς υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης και μόνο για την αντιμετώπιση των απολύτως ανελαστικών δαπανών τους. Η απώλεια των εσόδων των φορέων αυτών, θα αντισταθμιστεί από σειρά διαρθρωτικών παρεμβάσεων που έχουν σχεδιαστεί για κάθε υποτομέα και θα υλοποιηθούν μέσα στο 2013, με σκοπό:
 - την αύξηση των εσόδων από τις κύριες δραστηριότητές τους,
 - την πάταξη της εισφοροδιαφυγής,
 - την είσπραξη όσο το δυνατόν μεγαλύτερου μέρους των ανείσπρακτων απαιτήσεών τους,
 - την ενθάρρυνση δημιουργίας συνεργειών και οικονομιών κλίμακας που θα περιορίσουν το κόστος λειτουργίας τους κυρίως μέσω συγχωνεύσεων όπου αυτό είναι εφικτό,
 - τον εξορθολογισμό της παροχής κοινωνικών επιδομάτων,
- στον περιορισμό των λειτουργικού χαρακτήρα δαπανών με ιδιαίτερη έμφαση στις δαπάνες που αφορούν:
 - μετακινήσεις προσωπικού,
 - μισθώματα κτιρίων,
 - προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού, κ.λπ.

2.2 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Με τον Προϋπολογισμό του έτους 2013 θα συνεχισθεί η προσπάθεια για τη μείωση του ελλείμματος και την υποστήριξη των μεγάλων διαρθρωτικών αλλαγών στο κράτος και στην οι-

κονομία, σύμφωνα και με τις υποχρεώσεις της χώρας που απορρέουν από το Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής.

Το έτος 2013 ως τελευταίο έτος της προγραμματικής περιόδου του ΕΣΠΑ και των λοιπών συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, θα έχει βασικό στόχο την επιτάχυνση και επίτευξη της απορροφητικότητας των πόρων του ΕΣΠΑ.

Το ΠΔΕ για το οικονομικό έτος 2013 προβλέπεται να φθάσει τα 6.850 εκατ. ευρώ. Οι δαπάνες αυτές αντιπροσωπεύουν το 3,5% του ΑΕΠ και κατανέμονται σε 6.000 εκατ. ευρώ για την προώθηση των έργων που θα χρηματοδοτηθούν και από πόρους της ΕΕ και σε 850 εκατ. ευρώ για τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους.

Πίνακας 2.3 Έσοδα – δαπάνες ΠΔΕ (σε εκατ. ευρώ)			
Περιγραφή κατηγορίας εσόδου – δαπάνης	2011	2012	2013
	Πραγματοποιήσεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
Έσοδα	6.608	7.300	6.850
Επιχορηγήσεις ΕΕ	3.623	4.555	4.898
Ίδια έσοδα	146	200	200
Πιστωτικά έσοδα και αύξηση στοιχείων ενεργητικού	2.839	2.545	1.752
Δαπάνες	6.608	7.300	6.850
Συγχρηματοδοτούμενες από ΕΕ	4.723	6.000	6.000
Εθνικό σκέλος	1.885	1.300	850

Πίνακας 2.3 Πηγές χρηματοδότησης ΠΔΕ (σε εκατ. ευρώ)			
Πηγές εσόδων	2011 Πραγματ/σεις	2012 Εκτιμήσεις	2013 Προβλέψεις
Έσοδα δημόσιων επενδύσεων	3.769	4.755	5.098
Ίδια έσοδα	146	200	200
Επιχορηγήσεις ΕΕ	3.623	4.555	4.898
- ΕΤΠΑ	2.219	2.257	2.532
- Ταμείο Συνοχής	596	940	852
- ΕΚΤ	513	1.031	1.100
- ΕΓΤΠΕ-ΧΜΠΑ	25	11	49
- Ταμείο αλληλεγγύης μεταναστευτικών ροών	25	51	60
- ΕΓΤΕ	5	5	5
- ΕΓΤΑΑ (2007-2013)	201	200	230
- ΕΤΑ (2007-2013)	39	60	70
Πιστωτικά έσοδα και αύξηση στοιχείων ενεργητικού	2.839	2.545	1.752
Σύνολο	6.608	7.300	6.850

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πληρωμής, ΓΛΚ, ΟΠΕΚΕΠΕ

2.3 Λοιποί τομείς Γενικής Κυβέρνησης

Τοπική Αυτοδιοίκηση

Στο πλαίσιο των παρεμβάσεων για τον εξορθολογισμό της μισθολογικής πολιτικής συμπεριλαμβάνονται και οι Δήμοι με μείωση του αριθμού των συμβασιούχων εργαζομένων. Το συγκεκριμένο μέτρο είναι το πρώτο από μια σειρά μέτρων με χρονικό ορίζοντα διετίας (2013-

2014) για την πλήρη αναμόρφωση της λειτουργίας τους σε ορθολογική βάση, καθώς και τη δημιουργία νέου μηχανισμού παρακολούθησης της εκτέλεσης του προϋπολογισμού τους.

Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου

Μέσω του γενικότερου εξορθολογισμού του λειτουργικού κόστους των ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ επιχειρείται μια συνολική αναδιάρθρωση του συγκεκριμένου υποτομέα της Γενικής Κυβέρνησης, τόσο σε επιχειρησιακό-λειτουργικό επίπεδο όσο και σε διαχειριστικό.

Η αναδιάρθρωση αυτή περιλαμβάνει:

- την άμεση κατάργηση/συγχώνευση περίπου 196 φορέων, ενώ ήδη εξετάζεται η σκοπιμότητα λειτουργίας άλλων 200 φορέων,
- τη συνεχή πίεση για μείωση των μη-μισθολογικών λειτουργικών δαπανών τους με επιβολή συγκεκριμένων ποσοτικών στόχων,
- τη βελτίωση του πλαισίου εποπτείας για την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας ως προς την εκτέλεση του Προϋπολογισμού τους και
- τη μείωση των επιχορηγήσεων προς τους φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ στη Γενική Κυβέρνηση

Τα νέα μέτρα για τις ΔΕΚΟ αποσκοπούν στη γενικότερη αναδιάρθρωση της λειτουργίας τους με στόχο τη μείωση των μισθολογικών και λοιπών λειτουργικών δαπανών τους.

Ήδη έχει σχεδιαστεί η υποβολή επιχειρησιακών σχεδίων με την ενσωμάτωση των δημοσιονομικών παρεμβάσεων. Παράλληλα, μελετάται και νέο σύστημα παρακολούθησης της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού τους σε μηνιαία βάση, με την επιβολή αυτόματων οικονομικών και διοικητικών κυρώσεων σε περίπτωση σημαντικής απόκλισης από τους αρχικούς τριμηνιαίους στόχους.

Κοινωνικός Προϋπολογισμός

Ο Κοινωνικός Προϋπολογισμός περιλαμβάνει το μεγαλύτερο αναλογικά μέρος των νέων παρεμβάσεων. Οι δράσεις αυτές αναμένεται να αποδώσουν περίπου 4,2 δισ. ευρώ.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Οι έντονες αυξομειώσεις του ρυθμού ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας είχαν σημαντικές επιπτώσεις στις χρηματαγορές και τις αγορές κεφαλαίου, οι οποίες συνεχίζουν και το τρέχον έτος να χαρακτηρίζονται από έντονη μεταβλητότητα.

Στην ΕΕ, παρά τα αυστηρά δημοσιονομικά μέτρα που ελήφθησαν από τις χώρες με υπερβολικό χρέος, καθώς και τα προγράμματα λιτότητας, η κρίση χρέους εξακολούθησε να επηρεάζει σημαντικά την οικονομική πολιτική των κρατών-μελών, τόσο της Ευρωζώνης, όσο και των υπολοίπων της ΕΕ. Η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) και η σύσταση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) που κυρώθηκε στη χώρα μας με το ν. 4063/2012, αναμένεται να αμβλύνουν τα προβλήματα ρευστότητας των χωρών με δημοσιονομικό πρόβλημα και να συμβάλουν στην ανάκαμψή τους.

Η κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του Ελληνικού Δημοσίου, από το Μάιο του 2010, πραγματοποιείται, κυρίως, μέσω του Μηχανισμού Στήριξης για τη Σταθεροποίηση της Ελληνικής οικονομίας. Σημειώνεται ότι, μέχρι και τον Ιανουάριο του 2012, τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης και το ΔΝΤ, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3845/2010, εκταμίευσαν σταδιακά το συνολικό ποσό ύψους 73.200 εκατ. ευρώ. Από αυτό, το ΔΝΤ συμμετείχε με ποσό ύψους 20.300 εκατ. ευρώ και τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης με 52.900 εκατ. ευρώ. Μετά από τροποποίηση της σχετικής δανειακής σύμβασης που κυρώθηκε από τα κοινοβούλια των κρατών-μελών της Ευρωζώνης, το περιθώριο κόστους δανεισμού μειώθηκε, από 15/3/2011, κατά 150 μονάδες βάσης.

Στη συνέχεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4060/2012, εγκρίθηκε το Σχέδιο Κυρίας Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας ως δικαιούχου κράτους-μέλους, του ΕΤΧΣ, της Τράπεζας της Ελλάδος και του Ελληνικού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), συνολικού ποσού 109.100 εκατ. ευρώ. Σκοπός της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης είναι η οικονομική ενίσχυση κράτους-μέλους, όπως συμφωνήθηκε στο Συμβούλιο της 12^{ης} Μαρτίου 2012 των Υπουργών Οικονομικών των κρατών-μελών της Ευρωζώνης. Από το παραπάνω δάνειο μέχρι σήμερα έχει εκταμιευτεί το ποσό των 39.400 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 25.000 εκατ. ευρώ είναι τίτλοι του ΕΤΧΣ με σκοπό την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Επιπλέον, το ΔΝΤ συμμετέχει με 27.000 εκατ. ευρώ περίπου και μέχρι τώρα έχουν εκταμιευθεί 1.600 εκατ. ευρώ περίπου.

Ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου

Με τις αποφάσεις των Συνόδων Κορυφής των κρατών-μελών της Ευρωζώνης της 21 Ιουλίου 2011 και της 27-28 Οκτωβρίου 2011 αποφασίστηκε η εθελοντική ανταλλαγή ομολόγων ιδιωτικού τομέα του Ελληνικού Δημοσίου (PSI). Με τις διατάξεις των ν. 4046/2012 και 4050/2012, την από 24/02/2012 πρόσκληση προς τους ιδιώτες κατόχους ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και την από 9/3/2012 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, προσδιορίστηκαν οι βασικοί όροι και οι διαδικασίες ανταλλαγής των υφισταμένων ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, ύψους 205.568 εκατ. ευρώ, με νέα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, για κάθε παλαιό ομόλογο ανεξόφλητου ονομαστικού κεφαλαίου 1.000 ευρώ, δόθηκαν 20 νέα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, λήξεως από 24/2/2023 έως 24/2/2042, συνολικής ονομαστικής αξίας 315 ευρώ και τίτλοι έκδοσης ΕΤΧΣ ονομαστικής αξίας 150 ευρώ, σύμφωνα με τις προσκλήσεις προς τους ομολογιούχους. Επίσης, καταβλήθηκαν οι δεδουλευμένοι τόκοι των παλαιών ομολόγων μέχρι τις 24/2/2012 σε τίτλους ΕΤΧΣ.

Συνολικά από τις ανωτέρω εκκαθαρίσεις εκδόθηκαν:

- 1) νέοι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου ύψους 62.383 εκατ. ευρώ λήξεως από 24/2/2023 μέχρι 24/2/2042, που ισοδυναμούν με το 31,5% των παλαιών ομολόγων,
- 2) τίτλοι ΕΤΧΣ ύψους 29.689 εκατ. ευρώ, για τους οποίους το Υπουργείο Οικονομικών σύναψε δάνειο με το ΕΤΧΣ, λήξεως από 24/02/2023 έως 24/02/2042 και ισοδυναμούν με το 15% των παλαιών ομολόγων,
- 3) τίτλοι ΕΤΧΣ ύψους 4.863 εκατ. ευρώ, που χρησιμοποιήθηκαν για την καταβολή των δεδουλευμένων τόκων των ομολόγων που αντηλλάγησαν. Το Υπουργείο Οικονομικών σύναψε ισόποσο δάνειο από το ΕΤΧΣ, λήξεως από 28/8/2023 μέχρι 28/8/2037.

Από την υλοποίηση των παραπάνω αποφάσεων, αντηλλάγησαν ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου συνολικής ονομαστικής αξίας 198.045 εκατ. ευρώ και εκδόθηκε νέο χρέος, ως ανωτέρω, συνολικής ονομαστικής αξίας 92.072 εκατ. ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου του δανείου για την καταβολή των δεδουλευμένων τόκων). Δηλαδή το δημόσιο χρέος μειώθηκε κατά 105.973 εκατ. ευρώ.

Σημειώνεται ότι η ΕΚΤ, οι Ευρωπαϊκές Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες, η ΕΕ και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, που κατείχαν Ελληνικά ομόλογα ύψους 56.675 εκατ. ευρώ, δε συμμετείχαν στην παραπάνω διαδικασία ανταλλαγής.

1. Σύνθεση δημόσιου χρέους

Το χρέος της Κεντρικής και Γενικής Κυβέρνησης

Το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης στο τέλος του έτους 2012 εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 343.230 εκατ. ευρώ ή 170,8 % του ΑΕΠ, έναντι 367.978 εκατ. ευρώ ή 171,1% του ΑΕΠ το 2011, παρουσιάζοντας μείωση το 2012 κατά 0,3% του ΑΕΠ. Το έτος 2013 το ύψος του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 352.320 εκατ. ευρώ ή 182,5% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 11,7% του ΑΕΠ έναντι του 2012.

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2012 εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 340.600 εκατ. ευρώ ή 169,5% του ΑΕΠ, έναντι 355.600 εκατ. ευρώ ή 165,3% του ΑΕΠ το 2011, παρουσιάζοντας, λόγω της ύφεσης, αύξηση κατά 4,2% του ΑΕΠ. Σε απόλυτα ποσά μειώνεται κατά περίπου 15 δισ. ευρώ μόνο, διότι ενώ μειώθηκε κατά 106 δισ. ευρώ από την εθελοντική ανταλλαγή των ομολόγων στη συνέχεια αυξήθηκε κατά 11 δισ. ευρώ από τις απώλειες των ΟΤΑ και ΟΚΑ, κατά 49 δισ. ευρώ από την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, κατά 13,3 δισ. ευρώ από το δημοσιονομικό έλλειμμα, κατά 3,5 δισ. ευρώ από την πληρωμή ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και για την κάλυψη αναγκών του α' τριμήνου του 2013. Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης του έτους 2013 προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 346.200 εκατ. ευρώ ή 179,3% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 9,8% του ΑΕΠ έναντι του 2012 (πίνακας 3.1).

**Πίνακας 3.1 Σύνθεση δημόσιου χρέους
(σε εκατ. ευρώ)**

	2008	2009	2010	2011	2012*	2013**
Χρέος σε ευρώ	260.439	297.264	334.273	358.793	328.412	331.120
Χρέος σε νομίσματα εκτός Ευρωζώνης	1.632	1.260	6.013	9.185	14.818	21.200
A. Χρέος Κεντρικής Διοίκησης	262.071	298.524	340.286	367.978	343.230	352.320
(ως % του ΑΕΠ)	112,5%	128,9%	149,7%	171,1%	170,8%	182,5%
B. Χρέος ΝΠΔΔ, κέρματα κ.λπ. μείον επενδύσεις σε τίτλους ΕΔ	25.042	24.682	13.555	9.910	4.590	4.600
Γ. Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA (A+B)	287.113	323.206	353.841	377.888	347.820	356.920
(ως % του ΑΕΠ)	123,3%	139,5%	155,7%	175,7%	173,1%	184,9%
Δ. Χρέος ΟΤΑ, ΟΚΑ μείον ενδοκυβερνητικό χρέος	-23.829	-23.522	-24.307	-22.288	-7.220	-10.720
ΣΤ. Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (Γ+Δ)	263.284	299.684	329.534	355.600	340.600	346.200
(ως % του ΑΕΠ)	113,0%	129,4%	145,0%	165,3%	169,5%	179,3%
ΑΕΠ	232.920	231.642	227.318	215.088	200.906	193.078

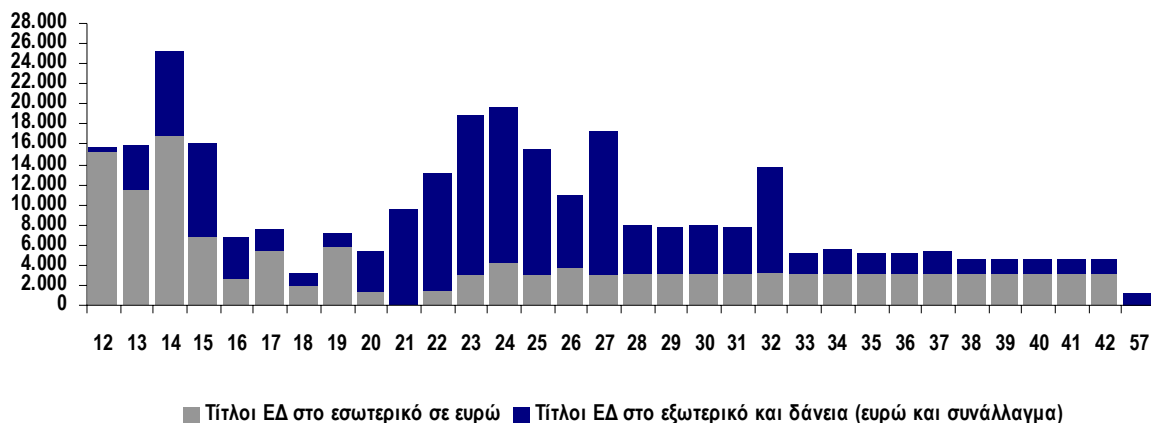
* Εκτιμήσεις. Υπολογίστηκε ότι μέχρι 31/12/2012 θα εκταμειωθεί το σύνολο του υπολοίπου ποσού που έχει προβλεφθεί για το 2012, με την απόφαση της 12/3/2012 του EWG, ύψους 43,4 δισ. ευρώ (ΕΤΧΣ 38,6 δισ. ευρώ και ΔΝΤ 4,8 δισ. ευρώ). Εάν κάποιο ποσό δεν εκταμειωθεί, τότε θα μειωθεί αντίστοιχα και το χρέος του 2012.

** Προβλέψεις

Δομή και χαρακτηριστικά του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης

Μετά την υλοποίηση του PSI, ο χρονικός ορίζοντας των λήξεων του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης στις 31/08/2012 ομαλοποιείται και εκτείνεται μέχρι το έτος 2057 (διάγραμμα 3.1). Διευκρινίζεται ότι το έτος 2014 προβλέπεται η λήξη ομολόγων ύψους: α) 5.225,5 εκατ. ευρώ που έχουν εκδοθεί, με βάση το άρθρο 1 του ν. 3723/2008, για την ενίσχυση της ρευστότητας της Ελληνικής οικονομίας, έναντι απόκτησης προνομιούχων μετοχών των Ελληνικών τραπεζών από το Ελληνικό Δημόσιο συνολικής ονομαστικής αξίας 5.148,6 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων το δημόσιο κατέχει σήμερα 4.473,6 εκατ. ευρώ, καθώς οι μετοχές της ΑΤΕ Bank ονομαστικής αξίας 675 εκατ. ευρώ επεστράφησαν από το Ελληνικό Δημόσιο έναντι μετρητών, β) 1.500 εκατ. ευρώ που έχουν εκδοθεί για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου του ΤΕΜΠΜΕ, σημερινό ΕΤΕΑΝ, έναντι ίσης αξίας προνομιούχων μετοχών που έχει στην κατοχή του σήμερα το Ελληνικό Δημόσιο και γ) 10.037,7 εκατ. ευρώ που έχουν στην κατοχή τους η ΕΚΤ, οι Ευρωπαϊκές Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες, η ΕΕ και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (επίσης και τα έτη 2013-2020 υπάρχουν λήξεις ομολόγων μεγάλων ποσών που έχουν στην κατοχή τους οι ανωτέρω φορείς).

**Διάγραμμα 3.1 Χρονοδιάγραμμα λήξης χρέους της Κεντρικής Διοίκησης
την 31/08/2012 (σε εκατ. ευρώ)**

2. Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους

Οι δαπάνες για τόκους του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης ως ποσοστό του ΑΕΠ παρουσιάζουν ανοδική πορεία μέχρι το έτος 2011. Για το 2012, οι δαπάνες για τόκους εκτιμάται ότι θα φθάσουν στο 5,8% του ΑΕΠ, ενώ για το 2013 προβλέπεται ότι θα ανέλθουν στο 4,6% του ΑΕΠ (πίνακας 3.2). Η μείωση των τόκων από το 2012 και μετά οφείλεται στη μείωση του ύψους του δημόσιου χρέους μετά την ανταλλαγή των ομολόγων (PSI) και τη μείωση του περιθωρίου επιτοκίου των δανείων του Μηχανισμού Στήριξης.

**Πίνακας 3.2 Ύψος δαπανών για τόκους χρέους Κεντρικής Διοίκησης
(με παρεμβάσεις)
(ποσά σε εκατ. ευρώ)**

	2008	2009	2010	2011	2012*	2013**
Τόκοι	11.207	12.325	13.223	16.348	11.735	8.950
ως % του ΑΕΠ	4,8%	5,3%	5,8%	7,6%	5,8%	4,6%

* Εκτιμήσεις

** Προβλέψεις

3. Οι αγορές τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου

Κατά το μεγαλύτερο διάστημα του 2012 οι αποδόσεις των μέσο-μακροπρόθεσμων κρατικών χρεογράφων των κρατών-μελών της Ευρωζώνης με υψηλή πιστοληπτική ικανότητα (ΑΑΑ εκδότες) συνέχισαν να μειώνονται σημαντικά, φτάνοντας στα μέσα του έτους στα ιστορικά

χαμηλά επίπεδα της τελευταίας δεκαετίας, αντικατοπτρίζοντας τις χαμηλές προσδοκίες για παγκόσμια ανάπτυξη και κατά το τρέχον έτος. Στα παραπάνω συνηγορεί και το γεγονός ότι οι αποδόσεις των αμερικανικών κρατικών χρεογράφων αντίστοιχης διάρκειας βρέθηκαν επίσης στα ιστορικά χαμηλά επίπεδα της τελευταίας δεκαετίας. Ειδικότερα όμως για τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης, κατά το 2012, υπήρξε έντονη διαφοροποίηση στις αποδόσεις των μακροχρόνιων κρατικών ομολόγων τους, όχι μόνον ανάμεσα σε αυτές με διαφορετική πιστοληπτική ικανότητα αλλά και μεταξύ αυτών που «εν ευρεία εννοία» ανήκουν στην ίδια κατηγορία χωρών. Χαρακτηριστικό είναι ότι η διαφορά-περιθώριο αποδόσεων (yield/spread) των γαλλικών 10-ετών ομολόγων έναντι των αντίστοιχων Γερμανικών, κατά μέσο όρο, ανήλθε στις 65 μονάδες βάσης (μ.β.) κατά τη διάρκεια του 2011, ενώ για το τρέχον έτος έχει ανέλθει στις 107 μ.β., ξεκινώντας από τις περίπου 160 μ.β. στις αρχές του έτους και ευρισκόμενες στα τρέχοντα επίπεδα των περίπου 70 μ.β., επιβεβαιώνοντας για μία ακόμη φορά την τάση των αγορών για την επιλογή τους σε επενδύσεις του ελάχιστου δυνατού κινδύνου (fly to quality) κατά τις περιόδους εκτεταμένης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Η διαφορά απόδοσης (yield/spread) μεταξύ του 10ετούς Ελληνικού και του αντίστοιχου Γερμανικού ομολόγου αναφοράς ήταν πάνω από το επίπεδο των 3.000 μονάδων βάσης έως τις αρχές Μαρτίου 2012, ενώ μετά την ολοκλήρωση του PSI κινήθηκε στο επίπεδο των 1.600 – 1.700 μονάδων βάσης. Κατόπιν κινείται ανοδικά, ενώ από τα μέσα Ιουνίου 2012 και μετά εμφανίζει συνεχή μείωση και διαμορφώνεται στα τέλη Σεπτεμβρίου στο επίπεδο των 1.900 μονάδων βάσης. Λόγω της σταδιακής μείωσης του spread, οι τιμές των Ελληνικών ομολόγων εμφάνισαν σημαντική άνοδο μετά τα μέσα Ιουλίου του 2012.

Βελτιωμένο παρουσιάζεται και το βραχυχρόνιο κόστος δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου, όπως αυτό αποτυπώνεται στις δημοπρασίες εντόκων γραμματίων 13 και 26 εβδομάδων, καθώς από τον Ιούνιο του 2012 και μετά μειώνεται συνεχώς, ενώ στις αρχές Σεπτεμβρίου διαμορφώθηκε στο 4,54% για τα εξάμηνα έντοκα γραμμάτια και στο 4,31% για τα τρίμηνα έντοκα γραμμάτια.

Πρωτογενής αγορά τίτλων

Κατά το έτος 2012 δεν υπήρξε οποιαδήποτε έκδοση ομολόγων μέσω δημοπρασίας ή κοινοπραξίας στην πρωτογενή αγορά.

Κατά τη διάρκεια του έτους το Ελληνικό Δημόσιο συνέχισε να εκδίδει τίτλους βραχυπρόθεσμης διάρκειας. Η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση πραγματοποιήθηκε με μηνιαίες εκδόσεις εντόκων γραμματίων διάρκειας 13 και 26 εβδομάδων.

Δευτερογενής αγορά τίτλων

Η συνολική αξία των συναλλαγών που καταγράφηκε στο Σύστημα Άυλων Τίτλων της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία περιλαμβάνει τις αγοραπωλησίες τίτλων και τις συμφωνίες επαναγοράς στην εξωχρηματιστηριακή αγορά (over-the-counter) και τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες διαπραγμάτευσης, μειώθηκε σε 394,92 δισ. ευρώ το β' τρίμηνο του 2012 από 636,6 δισ. ευρώ το α' τρίμηνο του 2012 και 444,72 δισ. ευρώ το β' τρίμηνο του 2011.

Το 2^ο τρίμηνο, το 37,50% της συναλλακτικής δραστηριότητας επικεντρώθηκε στους τίτλους διάρκειας 10-15 ετών, το 14,71% στους τίτλους διάρκειας 15-20 ετών και το 47,79% στους τίτλους διάρκειας 20-30 ετών.

Η σύνθεση της ομάδας των βασικών διαπραγματευτών αγοράς κατά το τρέχον έτος αποτελείται από 5 ελληνικά και 17 διεθνή πιστωτικά ιδρύματα. Τα 16 από τα διεθνή συμμετέχουν στην Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων (ΗΔΑΤ) από την έδρα τους στο εξωτερικό.

4. Βασικές κατευθύνσεις δανεισμού και διαχειριστικών στόχων για το 2013

Η υλοποίηση του PSI, εκτός από τη μείωση του χρέους, είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του ληξιπρόθεσμου χρέους, την ομαλοποίηση των αποπληρωμών και την επέκταση της μεσοσταθμικής ληκτότητάς του από 6,3 έτη σε 12,1 έτη. Εν τούτοις, η κρίση χρέους στην Ευρωζώνη και η αβεβαιότητα των επενδυτών σε σχέση με τις οικονομίες της περιφέρειας και ιδιαίτερα για την Ελλάδα διατηρεί το κόστος δανεισμού σε απαγορευτικά υψηλά επίπεδα.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η απόδοση του 10ετούς ομολόγου του Ελληνικού Δημοσίου λήξης 24/02/2023 κυμαίνεται στα επίπεδα του 20%.

Ως εκ τούτου, για το 2013 η κάλυψη των δανειακών αναγκών του Δημοσίου θα γίνει κυρίως μέσω των δανείων του ΕΤΧΣ και του ΔΝΤ και κατά το μέρος που υπολείπεται από εκδόσεις εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου.

Με στόχο τη βελτίωση της προβλεψιμότητας των μελλοντικών δαπανών εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους, καθώς και τη σταθεροποίηση του ύψους του, οι βασικοί μεσοπρόθεσμοι στόχοι της διαχείρισης του χαρτοφυλακίου δημόσιου χρέους παραμένουν η αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου που απορρέει από τα δάνεια του ΔΝΤ σε SDR και άλλα νομίσματα, καθώς και η μερική αντιστάθμιση του επιτοκιακού κινδύνου που απορρέει από το ποσοστό του χρέους που φέρει κυμαινόμενο επιτόκιο. Το ποσοστό κυμαινόμενου χρέους ανέρχεται σήμερα σε επίπεδα άνω του 55%, καθώς τα δάνεια του Μηχανισμού Στήριξης (ΕΕ, ΕΤΧΣ, ΔΝΤ) φέρουν κυμαινόμενο επιτόκιο και η συμπληρωματική χρηματοδότηση γίνεται μέσω εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου, ενώ ο στόχος είναι το ποσοστό χρέους σε κυμαινόμενο επιτόκιο ως προς το σύνολο του χρέους να μειωθεί κάτω του 50%. Τέλος, υφιστάμενες διαχειριστικές πράξεις που συνδέονται με ομόλογα που ανταλλάχθηκαν κατά το PSI σταδιακά θα ακυρωθούν ή θα προσαρμοσθούν στα χαρακτηριστικά των νέων δανείων.